

KALLELSE

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott kallas till sammanträde

Dag Tisdagen den 7 mars 2017
Tid Kl. 09.00
Plats Nacka stadshus, sammanträdesrummet Jelgava
Ordförande Mats Gerdau
Nämndsekreterare Görel Petersson

Föredragningslista

Nr	Ärende	Noteringar
1.	Val av justeringsman	
2.	Anmälningar	
3.	Delegationsbeslut	
4.	Årsbokslut Valfärd samhällsservice 2016 KFKS 2016/300	
5.	Årsbokslut Valfärd skola 2016 KFKS 2016/381	
6.	Patientsäkerhetsberättelse för elevhälsan 2016 KSKS 2017/153	
7.	Yttrande till Arbetsmiljöverket om Nacka seniorcenter Älta KFKS 2015/784-3	
8.	Rapport om försöksverksamhet med fjärrundervisning för modersmål KFKS 2017/32	
9.	Rapporterade kränkningar till huvudmannen för Nackas kommunala skolor under höstterminen 2016 KFKS 2016/567	
10.	Utbildning om klimatsmart mat för bespisningspersonal <i>Motion den 12 december 2016 av Sidney Holm (MP)</i> KFKS 2016/1133	
11.	Övriga frågor	

2017-02-22

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2016/300

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Välfärd samhällsservice – Årsbokslut 2016

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott noterar årsbokslut 2016 för Välfärd samhällsservice till protokollet.

Sammanfattning

Välfärd samhällsservice är efter en uppbyggnadsfas nu en sammanhållen organisation med målsättning att vara det bästa alternativet för nackaborna. Utfallet för perioden är ett negativt resultat på -1,4 miljoner kronor jämfört med en budget om ett nollresultat.

Den negativa avvikelsen mot budget kommer från Omsorg- och assistansverksamheten samt Kulturverksamheten. Avseende Omsorg- och assistansverksamheten har ett intensivt analysarbete pågått under 2016 och åtgärder har satts in för att på sikt nå ekonomi i balans. Arbetet kommer att fortsätta under 2017. Även Kulturverksamheten kommer att vidta åtgärder för att nå ekonomi i balans.

Den nya Flykting- och etableringsverksamheten växer fort och har under året öppnat två HVB-hem för ensamkommande barn. I maj övertogs uppdraget från Socialpsykiatrin att planera och ha beredskap för att ta emot de nyanlända som kommer till Nacka.

För att stärka konkurrenskraften för Nacka seniorcenter har en verksamhetschef och en utvecklingschef för hela verksamhetsområdet tillsatts. Syftet är att i större utsträckning ta tillvara samordningsvinster genom bland annat effektivare resursutnyttjande. Möjligheten att öppna ett nytt större boende i Älta som ersättning för det befintliga undersöks.

Kund- och medborgarnöjdheten ligger överlag på en stabilt hög nivå inom de flesta verksamheter. Att vara bästa alternativet förutsätter att kunder och medborgare är nöjda med de tjänster som tillhandahålls. Kvalitetsarbete är ständigt i fokus och kontinuerligt arbete avseende utveckling och förbättring av kvaliteten sker inom samtliga verksamheter. Viss ökning av sjukfrånvaron har skett i förhållande till 2015 men kontinuerligt arbete pågår inom produktionsområdet i syfte att sänka sjuktalen. Resultatet på medarbetarenkäten är i likhet med föregående år bra och svarsfrekvensen är hög.

Ärendet

I detta ärende beskrivs läget i produktionsområdet Valfärd samhällsservice avseende verksamhetsresultat och insatta resurser.

Valfärd samhällsservice samlar alla kommunala kunderbjudanden inom välfärdsområdet, undantaget de som regleras av skollagen. Målsättningen är att vara det bästa alternativet för nackaborna. Produktionsområdet är indelat i sju verksamhetsområden som vänder sig till allt från små barn, ungdomar, familjer och äldre till flyktingar och personer som besöker Nacka för att idrotta eller besöka kulturevenemang.

Kunderna inom Valfärd samhällsservice erbjuds vård och omsorg, stöd i olika situationer inom sociala verksamheter samt inspiration och lärande inom fritid och kultur. Detta kräver kompetens och flexibilitet hos chefer och medarbetare men även förmåga att prioritera och anpassa administrativa, lokalmässiga och tekniska resurser. Med kundens behov i fokus sker ett kontinuerligt arbete för att utveckla välfärden i Nacka.

Valfärd samhällsservice är efter en uppbyggnadsfas med flera nya uppdrag och verksamhetsområden nu en sammanhållen organisation bestående av många delar. I syfte att optimera resursutnyttjande styrs produktionsområdet utifrån ett koncernperspektiv.

Under året har flertalet arbetsmarknadsinsatser tillsammans med den tidigare Bemanningsenheten samlats i det nya verksamhetsområdet Arbets- och karriärverksamheten. Som en följd av detta upphörde enheten Arbetscentrum. Karriärgallerian, en arbetsmarknadsinsats riktad mot unga ingår nu med fritidsgårdarna och idrottsdriften i det omdöpta verksamhetsområdet Idrotts- och fritidsverksamheten.

Från första maj har även verksamhetsområdena Personlig assistans och Omsorgen samlats under det gemensamma namnet Omsorg- och assistansverksamheten. Samordning och utbyte mellan enheterna inom detta verksamhetsområde ökat ständigt. I augusti tillsattes en ny tjänst som utvecklingschef vars uppgift är att driva frågor kring metod- och affärsutveckling samt effektivisering.

Den nya Flykting och etableringsverksamheten växer fort och har under året öppnat två HVB-hem för ensamkommande barn. Ungdomarna har tagits väl emot av de närboende och flera olika initiativ från privatpersoner och organisationer bidrar till möjligheten för en god integration. I maj övertog Flykting- och etableringsverksamheten uppdraget från Socialpsykiatrin att planera och ha beredskap för att ta emot de nyanlända som kommer till Nacka. Därutöver ska det finnas beredskap för att erbjuda praktisk introduktion till självbosatta nyanlända.

En ny verksamhetschef med uppdrag att leda och samordna verksamhetsområdet har tillträtt under året i syfte att stärka konkurrenskraften för Nacka seniorcenter. För att ytterligare öka affärsmässighet och effektivisering finns sedan juni även en utvecklingschef på plats. För att möta förväntningarna från en ökande marknad analyserar Valfärd samhällsservice möjligheterna att i egen regi öppna ett nytt större boende i centrala Älta som ersättning för det befintliga.

Inom Kulturverksamheten har flera projekt startats med syfte att bidra till ökad integration i nackasamhället. Dessa genomförs ofta i samspel med externa aktörer. Inom biblioteken pågår förberedelserna för kommande biblioteksupphandling, bland annat med att bidra med kunskap och erfarenhet till Kultur- och fritidsenheten om hur biblioteksstyrningen kan utvecklas.

Produktionsområdet har 1505 medarbetare varav 789 är tillsvidareanställda. Sjuktalet är något lägre än i våras men fortfarande för höga jämfört med målen. Högst är sjuktalet bland dem som arbetar inom vård och omsorg. Det systematiska arbetsmiljöarbetet är fortsatt prioriterat och fokuserar främst på korttidssjukskrivningarna och tidiga insatser vid befarad långtidssjukskrivning.

Utfallet för året är ett negativt resultat på -1,4 miljoner kronor.

Nöjda kunder och medborgare – kvalitet i fokus

Att vara det bästa alternativet förutsätter att kunder och medborgare är nöjda med såväl utförande som innehåll i tjänsterna. Kund- och medborgarnöjdheten inom Valfärd samhällsservice ligger överlag på en stabilt hög nivå inom de flesta verksamheter.

En väsentlig del i kvalitetsarbetet är att stärka delaktighet och inflytande genom kund- och medborgarmedverkan. Varje verksamhet är unik och kvalitetsarbetet anpassas och utvecklas utifrån de förutsättningar och målgrupper som finns. Metoderna varierar bland annat beroende på kundernas förmåga att kommunicera sina önskemål och behov samt verksamheternas olika uppdrag. För att kontinuerligt identifiera nya utvecklingsområden är en systematisk synpunktshantering ett prioriterat område.

Alla enheter inom Valfärd samhällsservice följer upp, utvecklar och förbättrar verksamhetens kvalitet kontinuerligt genom att identifiera, analysera och åtgärda eventuella kvalitetsbrister. Under året har Valfärd samhällsservice tillsatt en kvalitetsutredare som systematiskt arbetar med att tillvarata erfarenheter inom framför allt vård- och omsorgsverksamheterna. En viktig del av kvalitetsarbetet är rutiner och uppföljning av synpunkter och avvikelser, bland annat genom rapporteringen enligt lex Sara som är ett effektivt sätt att ta lärdom av uppkomna händelser. I den nya rollen ligger även ett utvecklingsarbete för en ökad digitalisering av kvalitetsledningssystemet.

Valfärd samhällsservice arbetar på uppdrag av sju av kommunens nämnder och har även krav från andra myndigheter att förhålla sig till. Detta innebär bland annat en stor variation av uppföljning och rapportering till olika instanser. Kvalitetsarbetet måste därför vara flexibelt och anpassas efter de unika förutsättningar som finns kopplat till varje uppdrag.

Under året har produktionsområdet inlett ett omfattande arbete kopplat till Nackas nya mål. Inom ramen för detta arbete tydliggörs och utvecklas den interna styrningen för att svara upp på krav och förväntningar både från kommunen som ägare och från de olika nämnderna. Detta arbete ska leda till att produktionsområdet får en god beredskap inför Nackas framtida utmaningar.

Individ- och familjeverksamheten

Här ingår Ungdomsverksamheten, Familjeverksamheten, Beroendeverksamheten, Öppen förskola och Socialpsykiatri. De medborgare som behöver, får stöd och personlig vägledning inom en mängd områden, ofta förebyggande med tidiga insatser.

Under 2016 har olika former av föräldrastöd genomförts, både öppna serviceinsatser och riktade insatser till familjer med speciella behov. Allt fler barnfamiljer vänder sig till verksamheten. Inom Individ- och familjeverksamheten arbetar man enligt evidensbaserad metod och fokuserar på att utveckla olika former för uppföljning av resultaten.

Arbets- och fritidsverksamheten

Sex fritidsgårdar samt Karriärgallerian och Idrottsdriften ingår här. Fritidsgårdarna erbjuder ett tryggt och inkluderande fritidsalternativ för etablerade och nyanlända ungdomar. I genomsnitt har 253 ungdomar dagligen besökt någon av fritidsgårdarna. Tillsammans med Diesilverkstan och Darra musik- och kulturförening har fritidsgårdarna genomfört eventet UngNacka2K16, där 500 unga i åldern 13-15 deltog.

Skötsel och underhåll av idrottshallar och idrottsplatser är en viktig del av kommunens ansikte utåt. Under året har Idrottsdriften i projektet ”Grönt ljus Nacka” styrt Boovallens belysning så att den anpassas efter användandet och därmed ger energibesparingar. Satsningarna på extra hjälpmedel i ishallarna för barn och nybörjare har varit mycket uppskattade.

Kulturverksamheten

Verksamheten omfattar Nacka musikskola, biblioteken i Nacka Forum, Fisksätra och Orminge samt kulturhuset Diesilverkstan. Musikskolan är ett attraktivt alternativ för barn och ungdomar som vill spela instrument eller sjunga. Under året har flera elevkonserter genomförts, ofta med inbjudna musiker och körer.

Kulturhuset Diesilverkstan har 2016 genomfört 184 officiella arrangemang med 110 000 deltagare. Kulturhuset har haft cirka 920 000 besökare. Den populära sexårskören har för tredje gången i rad nominerats till en Grammis. Diesilverkstan har genomfört aktiviteter riktade till nyanlända och har tillsammans med Refugees Welcome Stockholm ordnat språkcaféer, juridisk rådgivning med mera.

De kommunala biblioteken satsar på barn och unga. Nyblivna föräldrar bjuds in till biblioteket, där de får information och material kring barns läs- och språkutveckling. Återkommande aktiviteter för nyanlända genomförs. Fisksätra bibliotek har tillsammans med Volontär i Nacka startat ”Hållplats Fisksätra”, en servicepunkt riktad till både nyanlända och etablerade svenskar.

Kulturverksamheten har länge haft stora utmaningar att få ekonomin i balans. Bibliotekens intäkter har varit oförändrade under många år samtidigt som kostnader för lokaler och personal har ökat.

Omsorg- och assistansverksamheten

Under 2016 gjordes en omorganisation och nu ingår personlig assistans, ledsagning, dagliga verksamheter, gruppboende och korttidsboende inom samma verksamhetsområde.

Daglig verksamhet har gått med underskott i flera år och ett stort arbete har genomförts under 2016 för att kunna uppnå ekonomi i balans. Antalet platser har minskats på SKAPA daglig verksamhet och en driftinskränkning med 4,5 tjänster har genomförts för att anpassa verksamheten till aktuell beläggning. För 2017 planeras åtgärder inom följande områden

- Omorganisation av verksamheterna
- Effektivisering, styrning och uppföljning
- Verksamhetsutveckling och marknadsföring

Även gruppboende och korttidsboende har gjort underskott på grund av minskade intäkter.

Utvecklingen av uppdragen inom den nya Hälso- och sjukvårdsgruppen fortgår. Rekrytering av sjuksköterskor har varit problematisk och verksamheten har till stor del bemannats med inhyrda sjuksköterskor. Verksamheterna är överlag nöjda med de insatser som gruppen utför. Den undersökning som myndigheten gjort visar att patientsäkerheten, kvaliteten, tillgängligheten och kontinuiteten har ökat sedan kommunen tog över hälso- och sjukvårdsansvaret från Landstinget.

Nacka seniorcenter

Nacka seniorcenter omfattar fem särskilda boenden för äldre samt Natt- och larmpatrull. Boenden finns i Ektorp, Finntorp, Saltsjöbaden, Saltsjö-Boo och Älta. Under 2016 har 380 personer erhållit boende, omsorg, sociala aktiviteter och/eller dagverksamhet. Natt- och larmpatrullen, som rör sig inom kommunens alla delar, ger trygghet till 1300 kunder som har larmtjänst och 75 kunder som har omsorg nattetid.

Under året har en omorganisation genomförts. Alla seniorcenter har nu samlats i ett gemensamt verksamhetsområde. En ny verksamhetschef har rekryterats som tillsammans med en ledningsgrupp arbetar med att utveckla kvalitet, erbjudanden och effektivitet.

Inom Nacka seniorcenter är det systematiska kvalitetsarbetet viktigt och under året har arbetet med att bli bättre på att rapportera och åtgärda avvikelser och brister fortsatt. Exempelvis är rapporteringar enligt lex Sara en viktig del i kvalitetsarbetet.

Samtliga seniorcenter har sökt och fått stimulansbidrag under året. Medlen går bland annat till extra bemanning nattetid, utbildningar och olika former av aktiviteter för de boende.

Barnperspektivet

Ett flertal av verksamheterna inom Vårdförvaltningens samhällsservice vänder sig till barn och unga vuxna. Inom kulturverksamheterna, Bibliotek, Nacka musikskola och Kulturhuset Dieselverkstan är dessa en betydande andel av målgruppen. Även inom verksamheterna som utför stöd och behandling är barnperspektivet en viktig del. Det är högst väsentligt att försöka förstå barnens situation, upplevelser och behov.

Som ett led i att öka barns delaktighet i öppenvårdsinsatser behövs mer kunskap om i vilken omfattning och på vilket sätt barn är delaktiga. Vid granskning av upprättade genomförandepplaner inom Individ- och familj, framkom att barnens delaktighet är bristfällig och behöver vidareutvecklas. Att öka delaktigheten för barn och unga är ett generellt förbättringsområde.

Vara väl kända

Vårdförvaltningens samhällsservice har behov av att bli tydligare med verksamheternas kund-erbjudanden och att komma ut med nyheter i olika kanaler såsom sociala medier och media. Det är även väsentligt att kommunicera om framsteg och nyheter i verksamheterna till allmänheten och beslutsfattare. Exempelvis samarbetsmöjligheter för välfärdsutveckling som finns med kunder, myndigheter och andra aktörer behöver synliggöras.

Under året har övergången till Nackas nya hemsida dominerat kommunikationsarbetet och nya hemsidan används nu av alla verksamhetsområden. I samband med skapandet av nya hemsidor för flertalet verksamheter har målgruppsanpassningar och integrering med olika sociala medier genomförts. Varje verksamhet anpassar löpande sin kommunikation och sina kanaler efter de målgrupper de arbetar med.

En ny webborganisation har skapats, där verksamhetsredaktörer har tydligt ansvar för att leda arbetet för varje verksamhets webbsidor.

Vårdförvaltningens samhällsservices webbsidor på www.nacka.se har tillsammans över 10 000 unika sidvisningar per månad. De sidor som genererar flest besök är Nacka seniorcenter, Nacka musikskola och Omsorg- och assistansverksamheten. Sökning via Google är det vanligaste sättet att hitta information om verksamheter och utbud vilket gör att sökmotoroptimering är ett viktigt område. Under 2017 kommer arbetet med att målgruppsanpassa marknadsföring via sociala medier fortsätta.

Insatta resurser

Medarbetare

Antal anställda: Totalt 1 505 medarbetare varav 789 tillsvidareanställda.

Välfärd samhällsservice kan för andra året i rad redovisa separata nyckeltal för vård- och omsorgspersonal respektive administrativ personal. Den totala sjukfrånvaron gällande vård- och omsorgspersonal är 8,6 procent, vilket är något högre än målvärdet på 7 procent. Total sjukfrånvaro för övrig personal är 4,6 procent, även det något högre än målvärdet 4 procent. En viss ökning av sjukfrånvaron generellt, både korttids- och långtidsfrånvaro, har skett i förhållande till 2015. Ytterligare insatser planeras för att målen ska uppnås.

Cheferna fortsätter arbeta aktivt med tidiga insatser, bland annat genom förebyggande hälsosamtal och tidiga regelbundna kontakter med de sjukskrivna. Genom hälsosamtalen kan cheferna kartlägga och sätta in hälsofrämjande åtgärder i tid och på så sätt undvika längre sjukskrivningar. Välfärd samhällsservice arbetar också vidare med rehabiliteringssystemet Adato som är ett bra stöd i chefernas rehabiliteringsarbete.

Tidig kontakt med personalstrateger och företagshälsovården är viktigt i arbetet med att sänka sjukfrånvaron. Under slutet av 2016 har tätare samarbete kring sjukfrånvaron mellan enhetschefer och personalstrateger påbörjats. Regelbundna möten med fokus på åtgärder och uppföljning antas ge en positiv effekt på sjuktalen. Även kommunens satsning på utbildningar för chefer i arbetsmiljö och hälsa ger ökad kunskap att hantera dessa frågor. Ett gott exempel är Omsorg- och assistansverksamhetens införande av en arbetsgrupp som ska arbeta fram gemensamma aktiviteter och åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Inom Idrottsdriften har samtliga medarbetare aktivt deltagit i arbetet med den sociala- och organisatoriska arbetsmiljön. Fokus har varit på enhetens och den enskilde medarbetarens uppdrag och ansvar i relation till kommunens medarbetarpolicy.

Välfärd samhällsservice får i likhet med föregående år ett bra resultat på medarbetarenkäten. Medarbetarindex och ledarskapsindex har sänkts något men ligger fortfarande på höga nivåer och står sig väl i jämförelse med liknande verksamheter i andra kommuner. Svarefrekvensen ligger på samma höga nivå som föregående år, vilket visar på ett högt engagemang hos medarbetarna.

Prioriterade frågor under 2017 kommer att vara arbetet med Nacka kommuns fyra övergripande mål och vad de innebär för verksamheterna. Ett fortsatt arbete med den sociala- och organisatoriska arbetsmiljön är prioriterat.

Ekonomi

Välfärd samhällsservice visar för 2016 ett resultat om -1,4 miljoner kronor, vilket också motsvarar avvikelsen mot budget om ett nollresultat. Omsättningen uppgår till 607 miljoner kronor, vilket är 40 miljoner kronor mer än budgeterat. Omsättningsökningen beror främst på uppstart av ett nytt verksamhetsområde, Flykting- och etableringsverksamheten samt omstrukturering av arbetsmarknadsinsatser i ett nytt verksamhetsområde, Arbets- och karriärverksamheten

Verksamhetsområde (belopp i tkr)	Ufall jmf mot budget			Års-budget
	Utfall 2016	Budget 2016	Avvikelse	
Ledning och verksamhetsstöd	1 582	0	1 582	0
Individ- och familjeverksamheten	609	0	609	0
Idrotts- o fritidsverksamheten	441	1	440	0
Kulturverksamheten	-1 353	1	-1 354	0
Omsorg- och assistansverksamheten	-6 994	1	-6 995	0
Seniorcenter Ektorp	903	0	903	0
Seniorcenter Talliden	932	0	932	0
Seniorcenter Sofiero	-71	0	-71	0
Seniorcenter Sjöträppen	328	0	328	0
Seniorcenter Älta	-381	-1	-380	0
Nacka seniorcenter	1 711	-1	1 712	0
Flykting- och etableringsverksamheten	1 159	0	1 159	0
Arbets- och karriärverksamheten	1 480	0	1 480	0
Totalt	-1 365	2	-1 367	0

Den negativa avvikelsen mot budget kommer från Omsorg- och assistansverksamheten samt Kulturverksamheten. En kort beskrivning av respektive verksamhetsområde följer nedan.

Omsorg- och assistansverksamheten

Avvikelsen mot budget för verksamhetsområdet uppgår till -7 miljoner kronor. Orsaken till negativa avvikelsen finns framförallt inom daglig verksamhet som avviker -4,2 miljoner kronor mot budget beroende på ett relativt stort antal tomplatser som medfört minskade intäkter. Korttidsboende visar ett utfall som avviker -1,4 miljoner kronor mot budget och även här är en bidragande orsak minskad beläggning men även kortare biståndsbeslut. Även Gruppboende, som avviker mot budget med -0,7 miljoner kronor påverkas negativt av tomplatser, men även av sänkta ersättningsnivåer beroende på ombedömning av checknivåer. Hela verksamhetsområdet arbetar intensivt med åtgärder för att vända den negativa resultatutvecklingen och på sikt få ekonomi i balans. De främsta åtgärderna inom

daglig verksamhet har hittills varit att samarbetet avseende djurhållning avslutats, antalet platser på SKAPA daglig verksamhet har minskats samt en driftsinskränkning om 4,5 tjänster. Under 2017 kommer arbete med marknadsanpassning av den dagliga verksamheten att fortsätta och även arbete med att hitta mer ändamålsenliga lokaler.

Kulturverksamheten

Utfallet för biblioteken uppgår till -1,9 miljoner kronor. Orsaken är en ofördelaktig ersättningskonstruktion där intäktsutvecklingen inte har varit i paritet med kostnadsutvecklingen. Åtgärder i syfte att uppnå ekonomi i balans har vidtagits, bland annat att inte ersätta enhetschef som gått i pension. 2016 är det sista året i nuvarande avtalsform gällande biblioteken och bedömningen är att det inte är möjligt att förlänga avtalen (avtalsperiod 2017-2018) med nuvarande avtalsupplägg utan att göra förlustresultat på dessa. Därför har en budget för 2017 om -0,4 miljoner kronor lagts för biblioteken. Dieserverkstans avvikelse mot budget om -0,3 miljoner kronor har två orsaker, dels budgeterades en för hög intäkt för avtalet med kultur- och fritidsenheten eftersom budgeten gjordes innan avtalet var färdigförhandlat, dels minskade försäljningen av verksamhetsdelen förskola/skola och de egna kulturkurserna fick sämre deltagande. Åtgärder har vidtagits för att få ekonomi i balans. Musikskolan bidrog med ett positivt utfall om 0,8 miljoner kronor beroende på att större antal elever än budgeterat deltog i verksamheterna.

Flykting- och etableringsverksamheten

Det positiva utfallet om 1,2 miljoner kronor utgör även avvikelsen mot budget i och med att verksamheten är ny och ej budgeterad inför 2016. Verksamheten bedriver sedan början av året två HVB-hem och det positiva resultatet beror på omständigheter kring verksamhetens uppstart och är därmed av engångskaraktär. I initialskedet var beläggningen låg och personalen kunde, genom samordning med andra verksamheter och senarelagd rekrytering, snabbt anpassa bemanningen till rådande omständigheter. Från och med augusti var beläggningen på HVB-hemmen nära 100 procent och därmed ökade också personalkostnader i slutet av året. För området insatser för nyanlända har ersättningen inte motsvarat den faktiska kostnaden och därmed blev utfallet negativt om -0,5 miljoner kronor.

Nacka seniorcenter

Sammantaget visar verksamhetsområdet en positiv avvikelse mot budget om +1,7 miljoner kronor, vilket är tack vare fortsatt effektivitetsarbete och ökad samverkan, bland annat genom tillsättning av en verksamhetschef och utvecklingschef för hela verksamhetsområdet.

Arbets- och karriärverksamheten

Omorganisationen av arbetsmarknadsinsatser och uppstarten av det nya verksamhetsområdet Arbets- och karriärverksamheten har medfört kraftigt minskade kostnader för bland annat ledning och lokaler. Dessutom har vissa områden med rörliga

ersättningar ökat. Tillsammans har detta genererat det positiva utfallet om 1,5 miljoner kronor.

Individ- och familjeverksamheten

Trots att hela verksamhetsområdet visar en positiv avvikelse mot budget om +0,6 miljoner kronor, står boendestödet inom Socialpsykiatri för en negativ budgetavvikelse om -1 miljon kronor. Denna negativa avvikelse vägs upp på totalnivån av att övriga enheter inom individ- och familjeverksamheten har positiva budgetavvikelser. Boendestödets negativa avvikelse hänger samman med att ersättning per boendestödstimme uppgår till lägre belopp än beräknad kostnad per timme. Diskussion gällande framtida ersättningsnivåer pågår med omsorgsenheten. De positiva avvikelserna på övriga enheter hänger samman med det faktum att verksamheterna i stort sett aldrig behöver ha vikarier vid frånvaro. Bemanningen är anpassad efter att arbetet går att omfördela. Dessutom sker inte alltid ersättningsrekryteringar då vakanser uppstår.

Idrotts- och fritidsverksamheten

Den positiva budgetavvikelsen om + 0,4 miljoner kronor beror främst på effektiv bemanning på fritidsgårdarna och även lägre kostnader än budgeterat för oförutsedda händelser såsom till exempel skadegörelse.

Ledning och verksamhetsstöd

Utfallet för Ledning och verksamhetsstöd uppgår till +1,6 miljoner kronor mot budget. Orsaken står att finna i att verksamheten i så stor utsträckning det är möjligt använder befintliga resurser och rekrytering sker endast efter noggrant utförd behovsanalys.

Investeringsrapportering 2016

Välfärd samhällsservice hade för 2016 en investeringsram på 1,5 miljoner kronor. Inom produktionsområdet råder stor återhållsamhet med investeringar. Samtliga investeringar är färdigrapporterade och totalsumman för 2016 blev 0,2 miljoner kronor.

Avtalstrohet

Den totala avtalstroheten för Välfärd samhällsservice var 57 procent. Siffran borde vara högre eftersom stora belopp inhandlats från fem leverantörer där avtal finns men som inte är registrerade i avtalsdatabasen. Effekten av detta syns tydligast på Omsorg- och assistansverksamheten samt Nacka seniorcenter där avtalstroheten har sjunkit från 51 procent till 39 procent respektive 86 procent till 72 procent. Välfärd samhällsservice kommer under 2017 att arbeta med förbättring av rutiner för registrering av avtal.

Bilagor

- Bilaga 1 Mål och nyckeltal Välfärd samhällsservice
- Bilaga 2 Verksamhetsstatistik Välfärd samhällsservice

Anette Böe
Produktionsdirektör

Henrik Feldhusen
Biträdande produktionsdirektör

Kristina Kriström
Controller

Bilaga nyckeltal årsbokslut 2016 Välfärd samhällsservice

Verksamhetsgemensamma mål				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå	Utfall
God kommunal service	Våra verksamheter och dess utbud ska genom tydlig och tillgänglig information vara väl kända hos Nackas medborgare och beslutsfattare.	Andel enheter med verksamhetsanpassad kommunikationsplan (anges i procent)	100 %	85 %
Nacka är en attraktiv arbetsgivare med kompetenta, stolta och motiverade medarbetare	Våra chefer ska uppnå utmärkta resultat genom ett kommunikativt ledarskap, effektivt samspel och fokus på utveckling.	Ledarskapsindex (1-100)	80	79
	Våra medarbetare ska ha rätt kompetens, agera professionellt med tydligt kundfokus och ta ansvar utifrån mål och uppdrag.	Svarsfrekvens på medarbetarenkäten (anges i procent)	80 %	84 %
		Medarbetarindex (1-100)	77	74
Nacka är en attraktiv arbetsgivare med kompetenta, stolta och motiverade medarbetare	Våra verksamheter ska ha låg sjukfrånvaro.	Andel medarbetare som anser att Nacka kommuns grundläggande värdering genomsyrar arbetsplatsen	75 %	74 %
		Total (anges i procent)	4 %	3,58 %
		Kort (dag 1-59) (anges i procent)	3 %	2,45 %
	Våra verksamheter inom vård och omsorg ska ha låg sjukfrånvaro.	Lång (dag >59) (anges i procent)	1 %	1,13 %
		Total (anges i procent)	7 %	8,59 %
		Kort (dag 1-59) (anges i procent)	5 %	5,37 %
	Våra verksamheter inom vård och omsorg ska ha låg sjukfrånvaro.	Lång (dag >59) (anges i procent)	2 %	3,22 %
		Total (anges i procent)	7 %	8,59 %
		Kort (dag 1-59) (anges i procent)	5 %	5,37 %
Effektivt resursutnyttjande	Våra verksamheter har en väl fungerande ekonomistyrning som bygger på medvetenhet och effektivt resursutnyttjande där alla avvikelser analyseras.	Ackumulerad avvikelser mot budget, tkr Öka eller bibehålla avtalstroheten (anges i procent)	0 Jämfört med samma period 2015	-1365 minskad

Fritidsgårdar				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Andel besökare som trivs på fritidsgården, medelvärde (skala 1-5)	4,5	4,57 År 2015
Starkt medborgarinflytande	Våra kunder och besökare har inflytande över insatser och utbud och vi använder oss av deras synpunkter för att säkerställa och utveckla en hög kvalitet.	Besökares upplevelse av att kunna påverka vad som händer på fritidsgården, medelvärde (skala 1-5)	4,0	4,1 År 2015
God kommunal service	Besökarna ska känna sig trygga på och i anslutning till fritidsgårdarna.	Besökares upplevelse av trygghet på fritidsgården, medelvärde (skala 1-5)	4,8	4,57 År 2015
	Våra fritidsgårdar är en utvecklande och jämställd plats för såväl flickor som pojkar.	Verksamheten ska ha både flickor och pojkar som besökare och deltagare i aktiviteter och program (anges i procent)	40-60 %	41 % flickor 56 % pojkar 3 % annat
	Resultat gällande tillgänglighet och bra bemötande ska öka eller bibehållas inom Fritidsgårdarna.	Besökares upplevelse av ömsesidig respekt mellan ungdomar och personal, medelvärde (skala 1-5)	4,8	4,6 År 2015

Individ och familj – Barn och ungdomsverksamheten				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder, medelvärde (skala 1-5)	4,5	4,7
Starkt medborgarinflytande	Våra kunder och besökare har inflytande över insatser och utbud och vi använder oss av deras synpunkter för att säkerställa och utveckla en hög kvalitet	Andel kunder som upplever sig ha varit delaktiga i utformandet av överenskommelse (anges i procent)	80 %	68 %
God kommunal service	Våra verksamheter arbetar utifrån beprövad erfarenhet, forskning och brukarens synpunkter och vi följer systematiskt upp våra resultat.	Bedömningsinstrument har införts för minst fyra insatstyper (totalt för IoF)	≥ 4	1
		Kundens (18 år och äldre) upplevelse av att kontakten har lett till en positiv förändring (skala 1-5)	4,5	4,5
		Kundens (under 18 år) upplevelse av att kontakten lett till en positiv förändring (skala 1-5)	4,5	4,5
		Kundens upplevelse av bra bemötande (skala 1-5)	4,8	4,96
	Våra verksamheter arbetar för jämställdhet genom att erbjuda likvärdiga tjänster till kvinnor och män (flickor och pojkar)	All verksamhetsstatistik ska redovisas utifrån kön (anges i procent)	100 %	100 %
		Resultat från kundundersökningar ska analyseras utifrån kön (anges i procent)	100 %	100 %

Individ och familj - Beroendeverksamheten				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder, medelvärde (skala 1-5)	4,5	4,81
Starkt medborgarinflytande	Våra kunder och besökare har inflytande över insatser och utbud och vi använder oss av deras synpunkter för att säkerställa och utveckla en hög kvalitet.	Andel kunder som upplever sig ha varit delaktiga i utformandet av överenskommelse (anges i procent)	80 %	83,6 %
God kommunal service	Våra verksamheter arbetar utifrån beprövad erfarenhet, forskning och brukarens synpunkter och vi följer systematiskt upp våra resultat.	Bedömningsinstrument har införts för minst fyra insatstyper (totalt för IoF)	≥ 4	1
		Kundens (18 år och äldre) upplevelse av att kontakten har lett till en positiv förändring (skala 1-5)	4,5	4,58
		Kundens (under 18 år) upplevelse av att kontakten lett till en positiv förändring (skala 1-5)	4,5	underlag för litet
		Kundens upplevelse av bra bemötande (skala 1-5)	4,8	4,87
	Våra verksamheter arbetar för jämställdhet genom att erbjuda likvärdiga tjänster till kvinnor och män (flickor och pojkar)	All verksamhetsstatistik ska redovisas utifrån kön (anges i procent)	100 %	100 %
		Resultat från kundundersökningar ska analyseras utifrån kön (anges i procent)	100 %	100 %

Individ och familj - Socialpsykiatri				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder, medelvärde (skala 1-5)	4,5	4,32
Starkt medborgarinflytande	Våra kunder och besökare har inflytande över insatser och utbud och vi använder oss av deras synpunkter för att säkerställa och utveckla en hög kvalitet.	Andel kunder som upplever sig ha varit delaktiga i utformandet av överenskommelse (anges i procent)	80 %	67,3 %
God kommunal service	Våra verksamheter arbetar utifrån beprövad erfarenhet, forskning och brukarens synpunkter och vi följer systematiskt upp våra resultat.	Bedömningsinstrument har införts för minst fyra insatstyper (totalt för IoF)	≥ 4	0
		Kundens (18 år och äldre) upplevelse av att kontakten har lett till en positiv förändring (skala 1-5)	4,5	4,18
		Kundens (under 18 år) upplevelse av att kontakten lett till en positiv förändring (skala 1-5)	4,5	endast vuxna i målgruppen
		Kundens upplevelse av bra bemötande (skala 1-5)	4,8	4,33
	Våra verksamheter arbetar för jämställdhet genom att erbjuda likvärdiga tjänster till kvinnor och män (flickor och pojkar)	All verksamhetsstatistik ska redovisas utifrån kön (anges i procent)	100 %	100 %
		Resultat från kundundersökningar ska analyseras utifrån kön (anges i procent)	100 %	100 %

Kulturverksamheten - Nacka musikskola				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Elever som är nöjda med musikundervisningen, medelvärde (skala 1-5)	4,0	4,8 /96%
Starkt medborgarinflytande	Våra kunder och besökare har inflytande över insatser och utbud och vi använder oss av deras synpunkter för att säkerställa och utveckla en hög kvalitet.	Elevernas upplevelse av att få vara med och bestämma vad de ska göra, medeltal (skala 1-5)	3,5	3,95 /79%
God kommunal service	Resultat gällande trygghet och bra bemötande ska öka eller bibehållas inom Nacka musikskola.	Elever som känner sig trygga i sin grupp, medelvärde (skala 1-5)	4,0	4,9 /98%
		Elevernas upplevelse av att de får uppmuntran av sin lärare, medelvärde (skala 1-5)	4,0	4,7 /94%
	Verksamheten är känd för att hålla hög kvalitet och bidra kommunens kulturliv.	Öka antalet konsertbesökande Verksamhetens ämnesutbud ska öka eller bibehållas	3000 Jämfört med samma period 2015	6639 2015 62 2016 62

Kulturverksamheten - Kulturhuset Dieselverkstan				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målniv å 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Andel nöjda besökare (anges i procent)	90 %	99 %
	Nacka kulturcentrums verksamhetsfokus ska vara riktat till barn och ungdomar upp till 20 år.	Andel arrangemang riktat mot barn och ungdomar (anges i procent)	70 %	91 %
	Resultat gällande tillgänglighet och bra bemötande mot aktörerna ska öka eller bibehållas inom Nacka kulturcentrum.	Antal aktörer per år	60 st.	184
Kulturverksamheten - Bibliotek				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målniv å 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda besökare (anges i procent)	90 %	75 %
	Nacka kulturcentrums verksamhetsfokus ska vara riktat till barn och ungdomar upp till 20 år.	Andel besökare som är nöjda med bibliotekens öppettider (anges i procent)	95 %	97 %
	Resultat gällande tillgänglighet och bra bemötande mot aktörerna ska öka eller bibehållas inom Nacka kulturcentrum.	Andel besökare som är nöjda med bemötandet (anges i procent)	90 %	99 %

Nacka seniorcenter Ektorp				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder, medelvärde (skala 1-5)	4,5	80 %
	Våra verksamheter och dess utbud ska genom tydlig och tillgänglig information vara väl kända hos Nackas medborgare och beslutsfattare.	Antal unika besökare på våra hemsidor (unika besökare per månad, snitt)	750 st	1718 totalt NSC
	Våra verksamheter har fokus på god omsorg, trygghet och professionellt stöd för våra målgrupper.	Kundens upplevelse av trygghet (skala 1-5)	4,5	89 %
		Svarsfrekvens på kundundersökning (anges i procent)	70 %	60-80 %
		Beläggningsprocent (anges i procent)	90 %	98 %
Resultat gällande bra bemötande ska öka eller bibehållas inom Nacka seniorcenter.	Kundens upplevelse av att personalen visar respekt (skala 1-5)	4,5	92 %	
Våra verksamheter arbetar för jämställdhet genom att erbjuda likvärdiga tjänster till kvinnor och män	All verksamhetsstatistik ska redovisas utifrån kön (anges i procent)	100 %	100 %	
		Resultat från kundundersökningar ska analyseras utifrån kön (anges i procent)	100 %	100 %

Nacka seniorcenter Sjötäppan				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder, medelvärde (skala 1-5)	4,5	93 %
	Våra verksamheter och dess utbud ska genom tydlig och tillgänglig information vara väl kända hos Nackas medborgare och beslutsfattare.	Antal unika besökare på våra hemsidor (unika besökare per månad, snitt)	750 st	1718 totalt NSC
	Våra verksamheter har fokus på god omsorg, trygghet och professionellt stöd för våra målgrupper.	Kundens upplevelse av trygghet (skala 1-5)	4,5	100 %
		Svarsfrekvens på kundundersökning (anges i procent)	70 %	60-80 %
Beläggningsprocent (anges i procent)		90 %	99%	
Resultat gällande bra bemötande ska öka eller bibehållas inom Nacka seniorcenter.	Kundens upplevelse av att personalen visar respekt (skala 1-5)	4,5	97% A	
Våra verksamheter arbetar för jämställdhet genom att erbjuda likvärdiga tjänster till kvinnor och män	All verksamhetsstatistik ska redovisas utifrån kön (anges i procent)	100 %	ej mätt	
		Resultat från kundundersökningar ska analyseras utifrån kön (anges i procent)	100 %	ej mätt

Nacka seniorcenter Sofiero				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder, medelvärde (skala 1-5)	4,5	80 %
	Våra verksamheter och dess utbud ska genom tydlig och tillgänglig information vara väl kända hos Nackas medborgare och beslutsfattare.	Antal unika besökare på våra hemsidor (unika besökare per månad, snitt)	750 st	1718 totalt NSC
	Våra verksamheter har fokus på god omsorg, trygghet och professionellt stöd för våra målgrupper.	Kundens upplevelse av trygghet (skala 1-5)	4,5	85 %
		Svarsfrekvens på kundundersökning (anges i procent)	70 %	60 %
	Beläggningsprocent (anges i procent)	90 %	99%	
	Resultat gällande bra bemötande ska öka eller bibehållas inom Nacka seniorcenter.	Kundens upplevelse av att personalen visar respekt (skala 1-5)	4,5	79 %
	Våra verksamheter arbetar för jämställdhet genom att erbjuda likvärdiga tjänster till kvinnor och män	All verksamhetsstatistik ska redovisas utifrån kön (anges i procent)	100 %	ej mätt
		Resultat från kundundersökningar ska analyseras utifrån kön (anges i procent)	100 %	ej mätt

Nacka seniorcenter Talliden				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder, medelvärde (skala 1-5)	4,5	80 %
	Våra verksamheter och dess utbud ska genom tydlig och tillgänglig information vara väl kända hos Nackas medborgare och beslutsfattare.	Antal unika besökare på våra hemsidor (unika besökare per månad, snitt)	750 st	1718 totalt NSC
	Våra verksamheter har fokus på god omsorg, trygghet och professionellt stöd för våra målgrupper.	Kundens upplevelse av trygghet (skala 1-5)	4,5	95 %
		Svarsfrekvens på kundundersökning (anges i procent)	70 %	70 %
Beläggningsprocent (anges i procent)		90 %	98 %	
Resultat gällande bra bemötande ska öka eller bibehållas inom Nacka seniorcenter.	Kundens upplevelse av att personalen visar respekt (skala 1-5)	4,5	100 %	
Våra verksamheter arbetar för jämställdhet genom att erbjuda likvärdiga tjänster till kvinnor och män	All verksamhetsstatistik ska redovisas utifrån kön (anges i procent)	100 %	ej mätt	
	Resultat från kundundersökningar ska analyseras utifrån kön (anges i procent)	100 %	ej mätt	

Nacka seniorcenter Älta				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder, medelvärde (skala 1-5)	4,5	85 %
	Våra verksamheter och dess utbud ska genom tydlig och tillgänglig information vara väl kända hos Nackas medborgare och beslutsfattare.	Antal unika besökare på våra hemsidor (unika besökare per månad, snitt)	750 st	1718 totalt NSC
	Våra verksamheter har fokus på god omsorg, trygghet och professionellt stöd för våra målgrupper.	Kundens upplevelse av trygghet (skala 1-5)	4,5	85 %
		Svarsfrekvens på kundundersökning (anges i procent)	70 %	60-80 %
		Beläggningsprocent (anges i procent)	90 %	97 %
Resultat gällande bra bemötande ska öka eller bibehållas inom Nacka seniorcenter.	Kundens upplevelse av att personalen visar respekt (skala 1-5)	4,5	92 %	
Våra verksamheter arbetar för jämställdhet genom att erbjuda likvärdiga tjänster till kvinnor och män	All verksamhetsstatistik ska redovisas utifrån kön (anges i procent)	100 %	ej mätt	
		Resultat från kundundersökningar ska analyseras utifrån kön (anges i procent)	100 %	ej mätt

Omsorgen				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder (anges i procent) Nöjda anhöriga till kunder på korttidsboendet (skala 1-5)	80 % 4,5	72 % DV 83 % GB 4,7
Starkt medborgarinflytande	Våra kunder och besökare har inflytande över insatser och utbud och vi använder oss av deras synpunkter för att säkerställa och utveckla en hög kvalitet.	Andel kunder med en aktuell genomförandeplan nedbruten till en stöd- och serviceplan (anges i procent)	100 %	100 %
God kommunal service	Våra verksamheter har fokus på god omsorg, trygghet och professionellt stöd för våra målgrupper.	Öka antalet medarbetare som uppnår utbildningskraven för stödassistent. (anges i procent)	80 %	61%
	Resultat gällande bra bemötande ska öka eller bibehållas inom Omsorgen.	Kundens upplevelse av bra bemötande (anges i procent)	80 %	Delvis ej mätt

Personlig assistans				
Övergripande mål	Strategiskt mål	Nyckeltal	Målnivå å 2016	Utfall
God kommunal service	Vi erbjuder tjänster med hög kvalitet som våra kunder och besökare är nöjda med.	Nöjda kunder, medelvärde (skala 1-5)	4,5	4,2
Starkt medborgarinflytande	Våra kunder och besökare har inflytande över insatser och utbud och vi använder oss av deras synpunkter för att säkerställa och utveckla en hög kvalitet.	Andel kunder som varit delaktiga i utformandet av genomförandeplan (anges i procent)	100 %	95 %
God kommunal service	Våra verksamheter har fokus på god omsorg, trygghet och professionellt stöd för våra målgrupper.	Kundens upplevelse av trygghet (skala 1-5)	4,5	4,5
		Svarsfrekvens på kundundersökning (anges i procent)	60 %	33 %
	Resultat gällande bra bemötande ska öka eller bibehållas inom Personlig assistans.	Kundens upplevelse av bra bemötande (skala1-5)	4,8	4,5

Verksamhetsstatistik 2016 Välfärd samhällsservice

Individ- och familjeverksamheten

Beroendeverksamheten

Nacka Beroendemottagning

Klient/Besök	2016	K	M	2015	Kommentar
Antal klienter	237	116	12	213	
Antal besök	1 214	-	-	1 187	

Insatstyp	2016	K	M	2015	Kommentar
Missbruksbedömning	96	33	63	46	
Missbruksutredning	2	1	1	22	ADDIS
Motivationshöjande insatser	21	8	13	17	MI och MET
Anhörigstödsprogram	8	6	2	21	Grupp
Återfallsprevention grupp	28	12	16	36	Grupp
Programbaserad öppenvårdsbehandling	36	20	16	49 (21+2+2 6)	Återfallsprevention individuellt, Haschavvänjningsprogram och uppdrag från STJ
Råd och stöd	81	54	27	124	
Case Manager	2016	K	M	2015	
Antal klienter	19	9	10	24	

MiniMaria

Klient/Besök	2016	F	P	2015	Kommentar
Antal klienter	199	49	150	185	
Antal besök	1 016	-	-	796	

Klienter fördelad per insats för MiniMaria

Insatstyp	2016	F	P	2015	Kommentar
Missbruksbedömning	90	18	72	113	Inkl. ungdomsvård/ungdomskontakt
Missbruksutredning		-	-	2	
Råd och stöd ungdom	75	21	54	47	
Råd och stöd föräldrar	16	8	8	8	CRAFT
Missbruksbehandling	-	-	-	42	Hap+ÅP ind+MI
Beardslee Familjeintervention	7	6	1	-	

Barn- och Ungdomsverksamheten

Familjemottagningen

Behandling öppna insatser

Insatstyp service	2016	F	P	2015	Kommentar
Råd och stöd 0-12 år	184	85	99	125	Familjer med barn 0-12 år Antal samtal i snitt 2,5
Råd och stöd 13-20 år	159	86	73	156	Familjer med ungdom 13-20 år Antal samtal i snitt 3,5
Råd och stöd Barn och unga	50	33	17	70	Serviceinsats upp till fem samtal barn 6-18 år. Snitt 2,7 samtal
Beardslees familjeintervention	19	7	12	9	Familjer som lever med missbruk eller psykisk ohälsa
Barn i grupp	2016 grupper	F	P	2015 grupper	Kommentar
BOPS-Barn till föräldrar med psykisk ohälsa och BTM-Barn till missbrukare	2	7	6	1	Grupp tillsammans BOPS/BTM 13 barn
Skilda världar	2	10	8	3	Barn till separerade föräldrar
Föräldrar i grupp	2016 grupper	K	M	2015 grupper	Kommentar
BIFF	4	14	16	2	
Cope	-	-	-	2	Erbjöds rådgivning individuellt
Komet	3	18	11	1	
Insatstyp bistånd	2016	F	P	2015	Kommentar
Individuell kontakt med behandlare BoU	19	10	9	33	<u>Endast</u> <i>biståndsbedömda ärenden</i> med genomförandeplan BBiC

Föräldrastödssamordnare

Insatstyp service	2016 grupper	K	M	2015 grupper	Kommentar
ABC Föräldragrupp	12	72	36	10	Fanns ej 2015 inom VSS

Horisonten Barn- och unga

Behandling öppna insatser

Insatstyp service	2016	F	P	2015	Kommentar
Råd och stöd 0-12 år	135	65	70	65	Familjer med barn 0-12 år Antal samtal i snitt 3,0
Råd och stöd 13-18 år	79	56	23	58	Familjer med ungdom 13-18 år Antal samtal i snitt 3,5
Råd och stöd Barn och unga	32	22	10	-	Serviceinsats upp till fem samtal för barn och ungdom 6-18 år
Barn i grupp	2016 grupper	F	P	2015 grupper	Kommentar
Cool kids	8	29	15	2	Barn med oro/ångest i grupp

Ungdomsteamet Stödcentrum

Insatstyp service	2016	F	P	2015	Kommentar
Stöd unga brottsutsatta	293	138	155	218	Inkomna ärenden via polis. Ej bistånd
Medling	17	7	10	32	Inkomna ärenden via polis. Ej bistånd.

Unga som begår brott, unga lagöverträdare (LuL) och individinsats

Insatstyp bistånd	2016	F	P	2015	Kommentar
Ungdomstjänst	10	3	7	6	Från domstol
Konsekvensprogram	7	2	5	6	Ungdomsvård från domstol
ART/RePulse	11	0	11	11	Behandling aggression, impuls kontroll

Polarna Nacka – Förebyggande och främjande socialt fältarbete

Ungdomssamordnarna Arbetsuppgifter dagtid	2016	F	P	2015	Kommentar Nytt underlag 2016
Antal skolbesök	63	-	-	-	Relationsskapande med profession och ungdomar b.la. EVT-team
Antal besök fritidsgård	61	-	-	-	Samverkan med ledare och relationsskapande ungdomar
Antal Samverkansmöten	65	-	-	-	Skola, fritidsgård, polis, nätverk m.fl.
Antal Besök centrum /köpkvarter dagtid	55	-	-	-	Uppsökande för ungdomar som ”hängar” i centrum under dagtid

Polarungdomarna	2016	F	P	2015	Kommentar
Antal polarpass	77	-	-	76	Antal kvällar/nätter polarna varit ute
Aktiva polare	34	19	15	40	Antal per helår. Ca 17-20 per termin

Händelser under polarpassen	2016	F	P	2015	Kommentar
Lugnande insats (avstyra bråk etc)	61	-	-	35	Offentlig plats/hemmafester
Hemkörning nykter	90	36	54	48	Ungdom på fel plats på fel tid
Hemkörning onykter	21	9	12	19	Hemkörd och överlämnad till förälder
Sjukvårdsinsats	16	-	-	9	Ambulas SÖS/Maria Ungdom
Aktivt möte med ungdomar kväll/helg	5 240	2 075	3 165	3 823	Flera pojkar ute kvällstid på offentlig plats

Droginformatör

Droginformatör ANDT	2016	F	P	2015	Kommentar Data ej helt jämförbar 2015
Antal föreläsning skola	18	-	-	15	Avser endast de på skola
Föräldrar på föreläsning	560	-	-	700	2015 är både föräldrar+professionella
Professionella på föreläsning	80	-	-	-	Se ovan
Ungdomar på föreläsning	625	-	-	350	
Antal polarpass	26	-	-	-	Är ute med polarna på kväll/natt och träffar ungdomar på fältet

Familjeverksamheten

Insatstyp	2016	F	P	2015	Kommentar
Familjebehandling	62	23	39	68	620 barn i 52 familjer
Familjebehandling dygnsvård	1	1	-	0	1 barn i en familj
Familjerådgivning	146	73	73	154	Varav 115 nya par
Familjepedagogiska uppdrag	1	-	1	1	
Familjebehandling under utredning (familjestöd)	12	5	7	36	12 barn i 10 familjer
Fördjupat familjearbete, Team FF (Tom 30/9)	21	9	12	-	20 barn i 8 familjer. 4 familjer har sedan efter avslutad utredning övergått till insats Familjebehandling.
Nätverksmöten: Antal familjer	36	14	22	49	51 möten exkl. förberedelser
Nätverksmöten: Antal pågående ärenden	4	1	3	16	Bara reg på ett barn per uppdrag. Kan vara flera barn som fått del av insatsen
Trappansamtal	4	2	2	6	

Alternativ till våld (ATV)

Insatstyp (service)	2016	K	M	2015	Kommentar
Antal ärenden	65	26	39	74	Pågående och nya
Antal fullföljda ärenden	42	18	24	72	Antal avslutade och fullföljda
Antal avbrutna ärenden	3	0	3	2	Hänvisade till annan vårdkontakt
Insatstyp (bistånd)	2016	K	M	2015	Kommentar
Antal ärenden	0	-	-	0	Se nedan

Redovisning av varifrån klienterna kommer: 20 nya uppdrag under 2016 redovisas.

Nacka Beroendemottagning: 3. Varit här förut: 7. Eget initiativ: 6. STJ barn och ungdom: 2. Vårdcentral: 2

Familjecentral och öppen förskola

Insatstyp	2016	F	P	2015	Kommentar
Familjecentralen: Antal besökare	4 156	-	-	4 650	Antal besökare, både vuxna och barn
Råd och Stöd: Antal familjer	39	22	17	60	
Konsultationer med BVC/VC	32	-	-	-	Antal träffar. 2015 ej registrerat
Familjecentralen: Antal genomförda grupper	10	-	-	8	7 babymassage-grupper, 1 mammagrupp, 1 bildgrupp, 1 COS-grupp*
Familjecentral: Antal personer som deltar i gruppverksamhet	103	102	1	70	Majoritet kvinnliga föräldrar. Svårt att rekrytera pappor
Öppna förskolan Ektorps: Antal besökare	6 237	-	-	6 606	

*COS=Circle of Security: med fokus på anknytning.

Socialpsykiatri

Boendestöd, gruppboenden och stödboendet

Insatstyp	2016	K	M	2015	Kommentar
Beställda boendestödstimmar/månad	1 240	-	-	1 303	
Utförda boendestödstimmar/månad	1 010	-	-	1 079	
Boendestödsklienter/månad	109	-	-	119	
Nya klienter	21	-	-	28	
Avslutade klienter	30	-	-	18	
Antal boende på Gruppbostad snitt/månad	12	-	-	12,4	
Antal boende i stödboendet	10	-	-	10	
Antal besökare träfflokal	2 831	-	-	2 473	Fler deltagare i de öppna aktiviteterna
Antal besökare snitt/månad	235	-	-	206	
Antal deltagare Öppna aktiviteter	949	-	-	659	Antalet deltagare i de öppna aktiviteterna har ökat och vi ser också att vi når fler kvinnor
Antal besökare Annexet	698	-	-	423	
Antal besökare/månad	58	-	-	35	

Socialpedagogiska teamet

Insatstyp	2016	K	M	2015	Kommentar
Träningsboendet Korsberga	10	5	5	10	
Stödboendet Boman	5	5	-	-	Nytt uppdrag från 160101
Antal familjer Genomgångsboendet/mån	6	-	-	10	
Etablering antal familjer	20	-	-	12	Uppdrag överflyttat 160531
Kvot antal familjer	7	-	-	-	Uppdrag överflyttat 160531
Vardagsnära stöd Antal ärenden	17	10	7	-	Nytt uppdrag från 160101
Vräkningsförebyggande Antal ärenden	35	19	16	-	Nytt uppdrag från 160101
Bostadsutveckling Antal ärenden	35	19	16	-	Nytt uppdrag från 160401

Kulturverksamheten

Kulturhuset Dieselverkstaden

Mål enligt avtal med nämnd	2016	2015
Antal besökare ska minst uppgå till 880 000 per år (medeltal av besök 2008/2009)	919 155*	973 903
Antal aktörer ska minst uppgå till 25 per år	184	56
Antal deltagare i offentliga arrangemang	112 329	101 248
Nyttjandegraden av lokalerna ska minst uppgå till 70 %	69%	65 %
Antalet utställningsveckor ska uppgå till minst 40/år	47	47

*Besöksräknarna började mäta barn under ca120 cm först i november så siffran stämmer inte.

Biblioteken

Biblioteket i Forum	2016	2015	Kommentar
Öppethållande (timmar)	3 129	3 071	
Utlån	113 360	115 247	
Besök	398 019	449 833	

Fisksätra Bibliotek	2016	2015	Kommentar
Öppethållande (timmar)	2 325	2 366	
Utlån	29 901	34 767	
Besök	144 001	146 321	

Orminge Bibliotek	2016	2015	Kommentar
Öppethållande (timmar)	2 645	2 575	
Utlån	75 616	79 427	
Besök	150 764	166 483	

Nacka musikskola

Statistik	2016	2015	Kommentar
Antal ämnen	62	62	

Konsertstatistik	2016	2015	Kommentar
Antal medverkande barn och ungdomar	2 640	3 037	
Antal publik	6 639	7 689	

Omsorgen, Personligt ombud, Hälso- och sjukvårdsgruppen

Daglig verksamhet

Antal platser	2016	2015	2014	2013
Interna platser, LSS beslut	38	42	49	59
Externa platser, LSS beslut	14	24	28	25
Interna platser, SOL beslut	1	1	2	2
Externa platser, SOL beslut	0	0	1	1
Totalt	52	67	80	87
Omsorgstagare per nivå	2016	2015	2014	2013
Nivå 1, ersättning 482 kr	1	1	2	18
Nivå 2, ersättning 586 kr	4	4	5	7
Nivå 3, ersättning 821 kr	11	11	12	6
Nivå 4, ersättning 1 102 kr	11	11	11	12
Nivå 5, ersättning 1 484 kr	9	12	15	16
Nivå 6, ersättning 1 818 kr	2	3	4	-
Interna SOL	1	1	2	3
Externa	14	24	29	25
Totalt	52	67	80	87
Tomplatser	2016	2015	2014	2013
Björknäs	0	0	0	0
Eken	0	0	0	0
EKO Visa	-	3	2	1
Skapa	4	9	8	0
Kärrtorp/Knarnäs	12	7	0	0
Eko kultur	2	3	5	5
Antal tomplatser av 95 platser totalt*	18	22	15	**8
From 1:a maj totalt 2016, 74 platser				

*74 platser totalt då EKO Visa samt en våning på SKAPA lagts ned.

**T2 2013 hade verksamheten totalt 96 platser varav 2 tomplatser på dåvarande Paletten, 1 tomplats på EKO Visa och 5 tomplatser på Eko kultur

***Björknäs ska öka med 1 plats under första halvåret 2017, Knarnäs/Kärrtorpet organiseras om med ny volym 2017 (antal platser ca 15), EKO tar emot 2 nya kunder i juni 2017.

Gruppboenden/boenden

Antal platser	2016	2015	2014	2013
Fisksätra gruppboende	16	16	16	16
Bergåsens serviceboende	10	10	9	9
Skymningsvägens gruppboende	6	6	6	6
Bråvallavägen/Kvarnvägens gruppboende*	6	6**	6	-
Vattenverksvägens gruppboende	6	6	6	6
Totalt	44	44	43	37
Omsorgstagare per nivå gruppboende LSS	2016	2015	2014	2013
Nivå 1, ersättning 927 kr	1	2	3	3
Nivå 2, ersättning 1 267 kr	3	3	2	3
Nivå 3, ersättning 1 608 kr	8	10	8	7
Nivå 4, ersättning 2 291 kr	15	16	16	16
Nivå 5, ersättning 3 062 kr	13	13	14	8
Totalt	40	44	43	37
Omsorgstagare per nivå serviceboende LSS	2016	2015	2014	2013

Nivå 1, ersättning	-	-	-	-
Nivå 2, ersättning	-	-	-	-
Nivå 3, ersättning 1 105 kr	2	-	-	-
Nivå 4, ersättning 1571 kr	1	-	-	-
Nivå 5, ersättning 2 098 kr	1	-	-	-
Totalt	4	-	-	-

*Ny verksamhet från 1 september 2011, avslutas 2012-05-02. Åter övertagen juli 2014.

**1 tomplats maj-augusti 2015.

Nyckelvikens korttidshem

Omsorgstagare per nivå	2016	2015	2014	2013
Nivå 1, ersättning 3 230 kr	10	7	8	6
Nivå 2, ersättning 3 875 kr	12	9	6	11
Nivå 3, ersättning 4 520 kr	9	8	16	13
Externa	15	15	15	6
Totalt	46	39	45	36
Antal platser	10	10	10	10
Beläggning	5,34	6,5	6,7	6,3

Personligt ombud

Drivs i samarbete med Värmdö kommun	2016	2015	2014	2013
Totalt antal klienter	97	104	105	97
Antal män	36	47	61	43
Antal kvinnor	61	57	44	54
Antal klienter som avslutats under perioden	36	49	-	-
Antal män	16	25	-	-
Antal kvinnor	20	24	-	-
Antal nya klienter under perioden	43	40	-	-
Antal män	15	21	-	-
Antal kvinnor	28	19	-	-
Antal nya klienter som avslutats under perioden	11	16	0	22
Antal nya klienter som fortfarande är pågående	32	24	42	23
Antal klienter med helt eller delvis hemmaboende barn	16	19	-	-

HSL inom LSS*

Sjuksköterska	2016	Kommentar
Antal genomförda besök	4 338	
Tidsåtgång per insats	1 962	
Tidsåtgång för administrativ tid	1 863	
Tidsåtgång för transport mellan olika enheter	1 039	
Arbetsterapeut	2016	Kommentar
Antal genomförda besök	521	
Tidsåtgång per insats	503	
Tidsåtgång för administrativ tid	715	
Tidsåtgång för transport mellan olika enheter	288	
Sjukgymnast	2016	Kommentar
Antal genomförda besök	416	
Tidsåtgång per insats	379	
Tidsåtgång för administrativ tid	378	
Tidsåtgång för transport mellan olika enheter	503	

*Ny verksamhet från 1:a oktober 2015

Personlig assistans

Statistik	2016	2015	2014	2013
Antal ärenden assistans FK	21	19	22	23
Antal ärenden LSS	56	72	62	74
Antal ärenden SOL	4	2	6	5
Antal ärenden omsorg kväll/natt	49	28	33	28
Totalt	130	121	123	130
	2016	2015	2014	2013
Antal utförda timmar FK	103 331	100 943	108 357	121 473
Antal utförda timmar LSS	28 654	29 411	28 089	28 976
Antal utförda timmar SOL	562	401	1 349	3 965
Antal utförda timmar Barnomsorg annan tid	17 932	13 872	14 172	4 361
Totalt	150 479	144 627	151 967	158 775
	2016	2015	2014	2013
Antal tillsvidareanställda	33	30	31	36
Antal timavlönade HÖK	0	0	0	0
Antal PAN assistenter	83	94	104	110
Antal PAN anhörigvårdare	45	40	41	38
Antal utbildade barnskötare	55	36	41	28
Totalt	216	200	217	212

Nacka seniorcenter 2016

Seniorcenter	Antal platser	Antal lägenheter	Inriktning	Dagverksamhet	Korttidsboende	Hemtjänst
SC Ektorp	116	116	Somatisk och demens	Ja	Nej	Nej
SC Talliden	45	45	26 demens	Nej	Nej	Nej
SC Sofiero	41	40*	10 demens	Ja	Nej	Nej
SC Sjöträskan		*				
SC Älta	20	18*	Somatisk	Nej	Nej	Nej
NSC Totalt			-	-	-	-

*Parboende är möjligt

Seniorcenter	Antal dagar med ersättning 0 kr	Snittid för tomplats under året	Medelchecknivå demens	Medelchecknivå omvårdnad	Medelchecknivå totalt	Gäster i dagverksamhet snitt/mån
SC Ektorp	275	26,30	3,96	2,88	3,42	301,5
SC Talliden	397	29,04	4,06	3,40	3,77	-
SC Sofiero	240	33,06	4,03	3,33	3,50	214
SC Sjöträskan						
SC Älta	193	17,14	-	2,90	2,90	-
NSC Totalt		-	-	-	-	-

Nacka seniorcenter 2015

Seniorcenter	Antal platser	Antal lägenheter	Inriktning	Dagverksamhet	Korttidsboende	Hemtjänst
SC Ektorp	116	116	Somatisk och demens	Ja	Nej	Nej
SC Talliden	46	45*	26 demens	Nej	Nej	Ja
SC Sofiero	41	40*	10 demens	Ja	Nej	Nej
SC Sjöträskan	62	57*	6 demens	Ja	Nej	Nej
SC Älta	19	18*	Somatisk	Nej	Nej	Nej
NSC Totalt	284	276	-	-	-	-

*Parboende är möjligt

Seniorcenter	Antal dagar med ersättning 0 kr	Snittid för tomplats under året	Medelchecknivå demens	Medelchecknivå omvårdnad	Medelchecknivå totalt	Gäster i dagverksamhet snitt/mån
SC Ektorp	431	24,80	4,05	2,86	3,50	308
SC Talliden	471	44,50	3,68	3,10	3,42	-
SC Sofiero	231	38,00	3,95	3,07	3,28	223
SC Sjöträskan	96	14,60	4,00	3,32	3,66	194
SC Älta	55	41,30	-	3,31	3,31	-
NSC Totalt	1 284	-	-	-	-	-

Flykting- och etableringsverksamheten

Evakueringsboende*

	2016	2015	Kommentar
Gästnätter	5 309	4 793	
Snitt antal dagar	26	17	
Längsta vistelse	83	54	
Antal män	86	187	
Antal kvinnor	17	97	
Totalt	103	284	
Antal språk	Ca 15	Ca 15	Vanligast är arabiska följt av dari, persiska och turkiska.

*Ny verksamhet från 3:e november 2015 * Sista gästerna flyttade ut i mitten av mars 2016.

Boende för ensamkommande – Villa Lidfors*

	2016	Kommentar
Antal platser	16	
Inflyttning	23	
Utflyttning	7	
Längsta vistelse	309	
Antal män	16	
Antal kvinnor	0	
Medelålder	17	
Modersmål	Dari, persiska och somali	

*Ny verksamhet från 26:e februari 2016.

Boende för ensamkommande - Mensättra*

	2016	Kommentar
Antal platser	16	
Inflyttning	18	
Utflyttning	3	
Längsta vistelse	282	
Antal män	15	
Antal kvinnor	0	
Medelålder	16	
Modersmål	Dari och persiska	

*Ny verksamhet från 24:e mars 2016.

Anhörigstöd klientkontakter

Demenssjuksköterska	2016	Kvinnor	Män	2015	Kvinnor	Män
Telefonsamtal	443	297	146	544	377	167
Enskilda samtal	14	13	1	30	22	8
Hembesök	57	41	16	39	26	13
Totalt	514	351	163	613	425	188
Anhörigstöd under 65 år	2016	Kvinnor	Män	2015	Kvinnor	Män

Telefonsamtal	238	213	25	140	116	24
Enskilda samtal	28	13	15	28	24	4
Hembesök	11	11	0	1	1	0
Totalt	277	237	40	169	141	28
Anhörigstöd över 65 år	2016	Kvinnor	Män	2015	Kvinnor	Män
Telefonsamtal	456	325	131	551	387	164
Enskilda samtal	6	4	2	2	2	0
Hembesök	484	336	140	15	8	7
Totalt	665	665	273	568	397	171

Arbets- och karriärverksamheten

Bemanningsgruppen

Vanligast bemanningsorsak	2016	Timmar	2015	Timmar
Sjukdom	33,5	22 807	36,2	27 043
Semester	23,9	16 258	23,3	17 394
TomtPass	11,9	8 074	8,7	6 514
Passbyte Sjuk/VAB	4,4	2 966	4,5	3 386
Förstärkning	5,5	3 735	5,3	3 962
VAB	3,1	2 113	3,7	2 791
Timbanksledigt	3,6	2 456	3,3	2 492
Föräldraledighet	1	710	2,0	1 524
Introduktion	3,8	2 610	3,9	2 946
Tjänstledighet	0,9	620	1,7	1 292
Planeringsdag	1,5	1 028	1,5	1 106
Utbildning	0,9	645	0,7	515
Möte	-	396	1,0	750
VikTIMsjuk	0,8	512	0,8	599
Enskild angelägenhet	-	313	0,7	524
VikMÅNsjuk	2,0	1 340	0,5	373
Övrigt	2,1	1 462	2,2	-

Arbetsmarknadsgruppen

Insatstyp	2016	2015	Kommentar
Offentligt skyddat arbete (OSA)	22	41	Det minskande antalet OSA-anställda beror på att anställningstiden för OSA under 2015 blev begränsad till maximalt 1+1 år. Detta innebar att majoriteten av de som haft OSA under flertalet år fick avsluta sin anställning. Under 2016 har ett femtontal nya OSA tillkommit och vi avser nå upp till taket på 30 anställningar under 2017.
Statliga insatser unga (studieförberedande praktik) SFP	23	22	Vi har sett en ökning från år till år. Under 2016 har totalt 23 ungdomar varit inskrivna, men vi vet att mörkertalet är stort. Diskussion med inblandade aktörer har påbörjats med syfte att nå denna målgrupp som behöver komma ut i en aktivitet snarast.
Sysselsättning (SPT)	20	17	Vi har haft en liten ökning under året. Vår nisch att ta fram sysselsättning på helt vanliga arbetsplatser är uppskattad av våra deltagare.
Jobbpeng/förstärkt jobbpeng	108	130	De allra flesta uppdrag vi får är förstärkt jobbpeng, och denna målgrupp har vi jobbat framgångsrikt med under flera år.

			Dock har tillströmningen av nya ärenden väsentligt minskat sedan den 1a april, då AFE stramade upp villkoren för att få denna insats.
Trygghetsanställning	16	17	Vårt uppdrag är att sköta omförhandlingar med AF gällande de Trygghetsanställningar som ligger direkt under personaldirektören. Vid behov av stöd finns vi även till som en extraresurs för de anställda och arbetsplatserna. Inga trygghetsanställningar på denna kvot tillkommer då nya trygghetsanställningar idag istället administreras direkt via respektive arbetsplats.
FAS 3	34	44	Det har blivit en minskning på FAS3 deltagare. Detta beror dels på att Arbetsförmedlingens regelverk ändrades den 31 januari 2016 och därefter kan inga nya beslut om sysselsättning i FAS3 tas. Det nya regelverket har också öppnat upp för målgruppen att ta del av andra insatser via AF istället.
6-månadersanställningar (administration)			24 anst på AFE som vi administrerar.
Totalt	223	271	

Årsbokslut Välfärd skola 2016

Beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott noterar årsbokslut 2016 för Välfärd skola.

Sammanfattning

Välfärd skola visar att tack vare ett hårt arbete på alla förskolor och skolor med fokus på ett antal prioriterade områden, fortsätter verksamheten att presentera goda resultat, nöjda medarbetare och en ekonomi i balans. De områden som prioriterats under 2016 för att ge barn och elever de bästa förutsättningarna att nå sin fulla potential, har varit:

- *Befästa och höja pedagogiska resultat*
- *Utveckla det pedagogiska ledarskapet i alla led*
- *Vara en attraktiv arbetsgivare*
- *Säkerställa en ekonomi i balans.*

Välfärd skola arbetar med många projekt och satsningar för att fortsättningsvis vara en attraktiv arbetsgivare och bibehålla höga resultat inom alla våra verksamheter. Produktionsområdet satsar på bland annat förstelärare, samrättning av nationella prov, unik forskning inom förskolan, digital kompetens, gemensam språksatsning, internationella utbyten, gemensamma inspirationsmöten samt samverkan mellan olika natur- och tekniksatsningar.

Välfärd skola har goda pedagogiska resultat. Nackas nior har även under 2016 bland de högsta slutbetygen i landet och meritvärdena på våra högstadieskolor ökar och ligger i topp i landet. Men Välfärd skola nöjer sig inte utan arbetar kontinuerligt med att kompetensutveckla lärare och skolledare för att förbättra verksamheten ännu mer. Välfärd skola lär av varandra och skapar en lärande organisation genom olika nätverk, ledarskapsutbildningar och gemensamma satsningar.

Medarbetarenkäten visar ett fantastiskt resultat som vittnar om en verksamhet där stolthet och engagemang präglar organisationen. Och ett systematiskt ekonomiarbete har under året resulterat i ett positivt resultat för Välfärd skola på 9,3 miljoner kronor.

Ärendet

Välfärd skola- den kommunala produktionen av förskola och skola

Välfärd skola består av förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt barn och elevhälsan. I verksamheterna skapas goda förutsättningar för ett livslångt lärande med goda resultat tack vare engagerade medarbetare och ständig kvalitetsutveckling.

Välfärd skola visar 2016 att tack vare ett hårt arbete på alla förskolor och skolor med ett antal prioriterade områden fortsätter verksamheten att presentera goda resultat, nöjda medarbetare och en ekonomi i balans. De områden som prioriterats under 2016 för att ge barn och elever de bästa förutsättningarna att nå sin fulla potential, har varit att: *befästa och höja pedagogiska resultat, utveckla det pedagogiska ledarskapet i alla led, vara en attraktiv arbetsgivare och säkerställa en ekonomi i balans.*

I. Befästa och höja pedagogiska resultat

Förskolor och skolor har fortsatt goda verksamhetsresultat och fortsätter att satsa långsiktigt framåt. De viktigaste förutsättningarna för goda resultat skapas i klassrummet och Välfärd skola har satsat på att stärka medarbetare med ett antal centrala projekt. Välfärd skola anordnar bland annat inspirationsdagar, nätverk, utvecklingsdagar och föreläsningar. Välfärd skola inspireras av andra som lyckas, både nationellt och internationellt. Välfärd skola försöker hela tiden att ligga i framkant när det handlar forskning och utveckling och lyfter hela tiden in ny forskning i vår verksamhet.

Gemensam inspirationsdag

Alla medarbetare inom Välfärd skola träffades i augusti på en inspirationsdag som kallades Futurum 2030. Denna dag påbörjade arbetet med att förbereda alla medarbetare för framtidens förskola och skola. Hur kommer Välfärd skola se ut 2030 och vilka utmaningar står vi inför? Spännande och intressanta föreläsare deltog under dagen och i pauserna kunde medarbetare nätverka, testa robotar och virtual reality. Det delades även ut priser till medarbetare i verksamheten.

Goda resultat

Välfärd skola har goda pedagogiska resultat. Nackas nior har även under 2016 bland de högsta slutbetygen i landet och meritvärdena på våra högstadieskolor ökar och ligger i topp i landet. Välfärd skola nöjer sig inte med det utan arbetar kontinuerligt med att kompetensutveckla lärare och skolledare för att förbättra verksamheten ännu mer. Verksamheten lär av varandra och skapar en lärande organisation genom olika nätverk, ledarskapsutbildningar och gemensamma satsningar.

Nacka kommun placerar sig på plats 3 i Sveriges kommuner och landstings skolranking "Öppna jämförelser grundskola 2016". Placeringen är en förbättring från plats 8 föregående år. När Välfärd skola urskiljer de kommunala skolorna placerar sig Välfärd skola på plats 6 i landet, en förbättring från plats 21 förra året. Vid jämförelse med större kommuner med cirka 100 000 invånare är Nacka kommun bästa kommun i landet.

Meritvärde år 9

	Stavsborgskolan	Skuru	Samskolan	Björknäs	Myrsjö	Ekliden
Meritvärde 2016	263	259	250	247	274	275
Meritvärde 2015	251	252	253	254	265	265

Språksatsningen

Språket är en nyckel till lärande i alla ämnen och grunden måste läggas tidigt. Med start läsåret 2015/2016 genomförs därför en språksatsning med syfte att fördjupa alla pedagogers kunskaper om hur man kan arbeta språkutvecklande och språkmedvetet, i alla ämnen, från förskola till gymnasium. Detta ger ökad likvärdighet och måluppfyllelse inom Valfärd skola. Språksatsningen bygger på en webbaserad vägledning för språk-, läs- och skrivutveckling kompletterad med nätverk, workshops och kunskapsdelning.

Internationellt samarbete

Valfärd skolas internationella samarbeten syftar till att ytterligare öka förutsättningarna för barn och elevers lärande och kunskapsutveckling. Med internationella samarbeten skapas möjligheter för både elever och medarbetare att utvecklas och utmanas. Flera elever får varje år möjligheten att delta i internationella tävlingar där de visar sina färdigheter tillsammans med studenter från andra länder.

Valfärd skola har sedan länge utvecklade samarbeten med olika länder/regioner i och utanför Europa. Exempelvis Canterbury College och National College for Teaching & Leadership i Nottingham, England, den östasiatiska samarbetsorganisationen ASEAN plus 3 Center for the Gifted in Science och The Energy Coalition i Kalifornien.

Inom ramen för ACGS-samarbetet deltar Valfärd skola regelbundet i olika elevkonferenser/-tävlingar. I juni deltog elever från Eklidens naturvetenskapliga klasser i ASEAN plus 3 Junior Science Odyssey (APT JSO) 2016 på Filippinerna och tog flertalet medaljer i kemi-/fysik/-biologilaborationer och projektarbeten.

Under våren 2016 deltog elever från olika skolor i Sverige i en nationell tävling, Enlightenment Imagination. En tävling för att uppmuntra elever att lösa problem och omsätta sina idéer i handling på ett kreativt sätt med hjälp av 4DFrame, ett pedagogiskt läromedel utvecklat i Sydkorea. Två elever från Skuru skola gick hela vägen och tog hem guldmedalj i Sydkorea.

Valfärd skola har fördjupat samarbetet med Busan Metropolitan City (Sydkorea) och undertecknat en ny MOU (Memorandum of Understanding) som kan leda till intressanta utbyten (exchange programs) för elever, lärare och skolledare framöver.

Forskning i förskolan

Under september 2015 startade ett långsiktigt utvecklingsarbete i samarbete mellan Stockholms Universitet och Valfärd skola. Det består av ett övergripande

nätverkssamarbete med fokus på språk och neurovetenskap. Ett nätverk där forskning och praktik möts för att inspirera, berika och utveckla varandra. En mötesplats och form av fortbildning för pedagoger, skolledare och forskare bildades för att knyta ihop de forskningsprojekt som flera förskolor kommer att vara delaktiga i framöver.

Matematiklyftet och Läslyftet

Under våren 2016 deltog tre enheter i Matematiklyftet, en satsning som efter läsåret 2015/2016 är avslutad. I Läslyftet deltog 10 enheter läsåret 2015/2016, 8 enheter deltar läsåret 2016/2017. Både Matematik- och Läslyftet bygger på kollegialt lärande med stöd av färdiga moduler och leds av handledare. För handledare på

10 % eller 20 % erhålls statsbidrag. Utvärderingar av såväl Matematik- som Läslyftet visar på positiva resultat, både på nationell nivå och vid utvärderingar inom Valfärd skola.

2. Pedagogiskt ledarskap i alla led

För Valfärd skola handlar det pedagogiska ledarskapet om att på ett närvarande sätt skapa förutsättningar för lärande, baserat på aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Ledorden ”Våga göra – Våga dela” inspirerar till ett klimat med högt i tak där alla medarbetare får bidra till utvecklingen. Detta genomsyrar verksamheten från produktionsledning till barngrupp och klassrum. Medarbetare är stolta och engagerade i sitt arbete och det syns i verksamheten.

PRIO

Projektet PRIO genomfördes 2016 på Vilans skola, Sågtorpsskolan och Järla Jarlabergs skolenhet. PRIO innebär att en skola utvecklar och inför processer och arbetssätt som stärker verksamheten och skapar en mer lärande organisation.

Rutiner kring klagomålshantering

För att möta alla kunder som har klagomål om kränkande behandling eller synpunkter på verksamheten har Valfärd skola under året arbetat fram en tydlig och kvalitetssäkrad rutin för detta. Barn, elever och föräldrar ska känna att Valfärd skola lyssnar på dem och tar tag i det som behöver utvecklas.

Kundundersökningen

När kundundersökningen analyseras ser Valfärd skola att det är fortsatt hög nöjdhet från elever och föräldrar. Valfärd skola kan dock urskilja ett antal skolor som behöver fokusera än mer på för att få en högre måluppfyllelse totalt sett. En ökning i nöjdhet kan urskiljas framförallt i årskurs 8 och på fritidshemmen. Fritidshemmens kvalitet är något som också nämns vid de Våga-visa observationer som gjorts på senare tid. Det är ett resultat av det arbete som projektgruppen Fritids.nu lagt på gemensam kompetensutveckling med fokus på fritidshemmens kvalitetsarbete.

Fritidshem

Fritidshemmen är en viktig del för att uppnå högre måluppfyllelse för eleverna. Den påbörjade kompetenssatsningen med att höja kvalitén i fritidshemmets alla processer har pågått under 2015.

Samverkan natur och teknik

NTA, PEAK och Naturskolan inledde under våren 2015 ett samarbete med syfte att stärka lärares kompetens i teknikämnet och att inspirera till nya grepp i undervisningen. Detta med

anledning av Skolinspektionens rapport om teknikundervisning i svensk skola (Teknik- gör det osynliga synligt) där undervisningens brist på förankring i kursplanen och lärares behov av kompetensutveckling tydligt lyfts fram.

Myrsjöskolan övningskola

Den 1 januari 2016 blev Myrsjöskolan övningskola i Stockholms universitet projekt med övningskolor. Det innebär att lärarstudenternas praktik (VFU) i hög grad koncentreras till Myrsjöskolan, att skolan ska kunna ta emot fler lärarstudenter, har ett stort antal utbildade handledare och att skolan ska genomföra professionsnära seminarier för studenterna. I gengäld får skolan tillgång till mer kompetensutveckling för lärarna och i förlängningen får de kommunala skolorna lättare att samarbeta med Stockholms universitet när det gäller lärarutbildningen. Ett stort antal lärare på Myrsjöskolan påbörjade handledarutbildning för VFU i april.

Digitala satsningar

Välfärd skola arbetar kontinuerligt med att tillsätta rätt resurser för att stödja utvecklingen av skolornas digitala mognad för att kunna möta de krav som ställs på en modern skola.. Några av de projekt som är påbörjade är en satsning på hur tekniken i pedagogiken kan utveckla Välfärd skolas förskolor samt kompetenshöjande insatser för skolledare inom digitaliseringsområdet.

Under våren 2016 implementerade Välfärd skola Hypergen, ett nytt system som ska stötta skolornas systematiska kvalitetsarbete genom att samla in och åskådliggöra statistik.

Välfärd skola ser även en ökning i antal digitala enheter på skolor då det IT-arbetsplatsavtalet är mer anpassat efter skolornas ekonomi och tekniska behov, volym är en viktig parameter för framgång när skolorna ska genomföra pedagogiska digitala satsningar.

Vägledningsdokument "Hållbara måltider"

Välfärd skola har utarbetat ett vägledningsdokument för hållbara måltider med hjälp av en projektgrupp med representanter från verksamheten. Syftet med dokumentet är att vara ett stöd för rektorer, förskolechefer samt köksansvariga för måltider som serveras i förskolan och skolan. Det ska också vara ett stöd vid upphandling av olika tjänster vad gäller livsmedel och kök.

Naturskolan

I Velamsund driver Välfärd skola Naturskolan. Hit kommer pedagoger, barn och elever under hela året för att lära sig om och av naturen. Naturskolans verksamhet bestod under året till största delen av att ta emot barn- och ungdomsgrupper för olika teman kring natur, miljö och hållbar utveckling. Naturskolan har även arrangerat fortbildningar för pedagoger samt deltagit i projekt med andra aktörer i kommunen.

Elevhälsan

Enligt skollagen skall barn och elevhälsans personal arbeta hälsofrämjande och förbyggande. Elever som mår bra lär sig bra och att vara i skolan är en friskfaktor för eleverna säger forskarna. Ett av barn och elevhälsans prioriterade områden under året har varit att hitta nya arbetssätt och nya metoder för att minska den problematiska skolfrånvaron. Skolfrånvaron är ett växande problem i Sverige

På grund av mottagandet av fler ensamkommande flyktingbarn än beräknat har Elevhälsan utökat antal kuratorer, skolläkare och skolsköterskor på gymnasieskolorna.

3. Attraktiv arbetsgivare

Medarbetare

2016 hade Valfärd skola ca 2700 st. månadsavlönade medarbetare varav 78 % kvinnor och 22 % män. 2016 års medarbetarenkät visade mycket goda resultat med ett medarbetarindex på 79 (77/2015) och en svarsfrekvens på 89 % (89 % /2015). Ett glädjande resultat för hela Valfärd skola. Medarbetare visar på ett engagemang och en stolthet att arbeta inom Valfärd skola. Man upplever även ett målinriktat arbete och ett gott kollegialt samarbete.

Den totala sjukfrånvaron för Valfärd skola för året var 4,07 % (3,70 % år 2015). Valfärd skolas HR-specialister har arbetat intensivt tillsammans med chefer och fackliga för att minska sjuktalet. En verktygslåda med förslag på insatser och aktiviteter har tagits fram för att underlätta arbetet.

Andel högskoleutbildade lärare och förskollärare

Inom Valfärd skola har 88,5 % av antal tjänstgörande lärare med högskoleexamen lärarlegitimation läsåret 15/16. Förskollärare med pedagogisk högskoleexamen ligger på 35 %. Valfärd skola fortsätter att arbeta med att försöka höja andelen förskollärare. Genom olika insatser arbetar Valfärd skola med att vara en attraktivare arbetsgivare för denna yrkeskategori.

Förstelärare

Valfärd skola har under 2015 genomfört en ny urvalsprocess för att utse ytterligare 25 förstelärare/lektor. Sammantaget kommer Valfärd skola att nyttja hela statsbidraget när denna process är klar. Förstelärarna ska bidra till ökad måluppfyllelse, ökad professionalisering och bättre resultat i våra kommunala skolor. För ändamålet ska alla förstelärare, tillsammans med sin rektor, formulera ett eller flera försteläraryppdrag och tydliggöra genomförande och målgrupp. Uppdragen dokumenteras och utvärderas vid slutet av läsåret med utgångspunkt i hur uppdraget/-en bidragit till målsättningen ovan.

Särskilt yrkesskickliga förskollärare

Under 2015 klarade två förskollärare inom våra förskolor av meriteringsprogrammet för att bli SYF - Särskilt yrkesskickliga förskollärare. Det är fyra stycken i hela Sverige som har utsetts till detta. Deras uppdrag kommer att formaliseras under 2016.

Lärlönelyftet

Lärlönelyftet är en statlig satsning för att höja lönerna för förskollärare, lärare och fritidspedagoger och därigenom bidra till bättre resultat i svensk skola. Valfärd skola har under höstterminen genomfört en väl utarbetad process för att utse vilka som ska få del av lönelyftet. För att kvalitetssäkra processen med att utse vilka som ska få ta del av lönelyftet används bedömningsunderlag som bygger på de kvalifikationskrav som uttrycks i statsbidragsförordningen.

4. Ekonomi i balans

Under 2016 har Valfärd skola fortsatt det arbete som pågått under många år för att nå och bibehålla en budget i balans. Alla har arbetat målinriktat och fokuserat, ett arbete som har gett stora resultat. Verksamheterna har gjort sitt yttersta för att hela Valfärd skola skulle nå ett bättre resultat än föregående år.

Valfärd skola omsätter 1,9 miljarder kronor och hade ett budgeterat överskottsmål om +9,2 miljoner kronor för 2016 (0 mnkr 2015) vilket motsvarar ca 0,5 % av omsättningen. Årets resultat blev +9,3 mnkr vilket är en avvikelse mot budget om +0,1 mnkr.

Skol- och Förskoleverksamhet

Valfärd skola brottas fortfarande med ett antal enheter med stora underskott. Ett antal enheter har kompenserat underskottsenheternas negativa resultat genom att generera stora överskott.

Under året har en omfattande mängd åtgärder genomförts såsom personalkostnadsbesparingar, lokalanpassningar, anpassning av verksamheter och allmän återhållsamhet och kostnadsmedvetenhet.

Underskotten beror främst på ledig kapacitet inom förskola och skola.

Framöver behöver Valfärd skola fortsätta med att strukturanpassa organisationen.

Siffror i praktiken inom Valfärd skola

Antal elever april 2016: 10 735 st

Antal elever oktober 2016: 10 921 st

Antal barn i förskolor april 2016: 2 997 st

Antal barn i förskolor oktober 2016: 2 828 st

Investeringar 2016

Investeringsredovisning

Under 2016 hade Valfärd skola en investeringsram om 25 miljoner kronor för investeringar. Utfallet 2016 blev 20,0 mnkr. Ramen som ej utnyttjats beror på förseningar av projekt som kommer att genomföras under 2017. Valfärd skolas investeringar kan delas in i; IT-inköp (ca 7 miljoner kronor), upprustning av utomhusmiljö (ca 6 miljoner kronor) och upprustning av inomhusmiljö (ca 7 miljoner kronor).

Tre största investeringarna under 2016:

- Skolgård Björkenäs träningskola (4,3 miljoner kr)

- Inköp möbler Ekliden skola (2,0 miljoner kr)

- Inköp datorer Myrsjöskolan (1,8 miljoner kr)

Utfall mot budget 2016

Verksamhet, tkr	Utfall 2016					Utfall 2015		
	Intäkter	Kostnader	Utfall netto	Budget 2016	Budget- avvikelse	Intäkter	Kostnader	Netto
910 Sigfridsborgs skola med fsk	97 486	-95 432	2 054	0	2 054	76 862	-75 605	1 257
911 Stavsborgsskolan	49 348	-52 667	-3 320	-2 300	-1 020	44 617	-48 689	-4 072
912 Älta skola med förskolor	79 115	-78 131	984	0	984	74 865	-74 848	17
913 Sjöängen och Strandparkens fsk	0	0	0	0	0	17 196	-19 031	-1 835
920 Ektorps skola med förskolor	73 141	-73 200	-58	0	-58	66 827	-66 961	-133
922 Sickla skola med förskolor	87 965	-85 809	2 156	0	2 156	81 234	-79 491	1 743
923 Condorens förskolor	27 710	-28 242	-533	0	-533	28 159	-28 310	-150
924 Skuru skola med förskola	76 670	-81 397	-4 727	-1 600	-3 127	77 398	-79 967	-2 570
925 Vilans skola med förskola	76 066	-77 664	-1 598	0	-1 598	69 367	-69 269	98
926 Järila-Jarlabergs skola med förskolor	108 164	-108 002	162	-500	1 662	104 114	-104 404	-290
927 Eklidens skola	82 530	-82 512	18	0	18	74 774	-76 108	-1 334
928 Nacka gymnasium, Samhälle	104 677	-104 907	-230	0	-230	104 973	-102 837	2 136
928 Nacka gymnasium, Natur & teknik	88 962	-88 187	775	0	775	84 718	-82 639	2 079
929 YBC	35 978	-35 403	576	-1 000	1 576	33 479	-36 241	-2 762
940 Saltsjö-Duvnäs skolor med förskolor	69 738	-70 006	-268	-1 900	1 632	68 739	-70 570	-1 832
941 Björknässkolans skolenhet	141 917	-144 759	-2 842	0	-2 842	135 796	-135 936	-140
942 Boo Gårds skola med förskola	67 978	-67 419	559	0	559	64 088	-62 377	1 711
943 Orminge skola med förskolor	79 534	-78 634	900	0	900	74 871	-74 572	299
944 Sågtorp skola med förskolor	84 160	-82 194	1 967	0	1 967	81 125	-80 732	393
945 Alabastern och korallens förskola	16 770	-18 783	-2 013	-500	-1 513	16 697	-18 812	-2 115
946 Björknäs Eklunda Herrgårns fsk	24 882	-26 895	-2 013	-500	-1 513	26 594	-26 767	-173
947 Bagarsjöns, Chrysoliten, Källans fsk	29 552	-30 400	-848	-500	-348	29 069	-29 361	-292
948 Myrsjöskolan	121 839	-120 454	1 385	0	1 385	115 018	-113 279	1 739
950 Igelboda skola med förskola	55 832	-58 097	-2 265	0	-2 265	55 324	-56 470	-1 145
951 Fisksätra skola med förskola	25 866	-30 939	-5 073	-3 500	-1 573	26 601	-31 400	-4 799
952 Krabban Gläntan Fiskarhöjd fsk	30 832	-31 433	-601	-600	-1	30 121	-30 804	-683
953 Neglinge skola med förskolor	54 314	-52 813	1 501	0	1 501	48 627	-48 793	-167
955 Samskolan	68 877	-70 493	-1 615	-3 000	1 385	63 050	-67 559	-4 509
970 Föräldrakooperativen	0	0	0	0	0	18 477	-18 676	-199
983 Elevhälsan	35 977	-36 492	-515	0	-515	36 060	-36 512	-452
990 Verksamhetsstöd	77 686	-77 732	-46	0	-46	60 909	-61 327	-418
990 ORF, Omställning- och resultatutjämningsfond	24 828	0	24 828	25 100	-272	24 145	0	24 145
Summa	1 998 393	-1 989 096	9 298	9 200	98	1 913 893	-1 908 347	5 546

Strategiska mål och nyckeltal för år 2016

Metod: Kundundersökning, medarbetarenkät, nationell statistik, intern statistik.

Mätfrekvens: En gång om året. Siffror inom parentes avser föregående år.

Verksamhetsresultat					
Övergripande mål	Strategiskt mål	Läge	Nyckeltal	Målvärde	Utfall 2016 (2015)
Våra verksamheter ska ha hög kvalitet genom goda pedagogiska insatser och resultat och på så sätt vara det främsta alternativet inom förskola och skola.	Elever och föräldrar upplever att de är välinformerade och har inflytande över verksamheten	■	Nöjdhet:		
			Andel föräldrar som är nöjda med verksamheten i:		
			förskola	93 %	94 % (85 %)
			förskoleklass	93 %	92 % (91%)
			åk 2	92 %	86 % (91%)
			Elever: Jag är nöjd med min skola		
			åk 5	89 %	88 % (86%)
			åk 8	84 %	85 % (85%)
			Föräldrar: jag är nöjd med verksamheten		
			åk 6 (åk 5 2015)	85 %	87 %
åk 8	77 %	89 % (87%)			
Förskola					
Andel föräldrar som får tydlig information om					
			80 %		

			<p>hur barnet utvecklas</p> <p>Grundskola: åk1-9 Andel föräldrar som anser att de får tydlig information om hur deras barn ligger till i förhållande till kunskapskraven.</p> <p><i>Fritidshemmen:</i> Andel föräldrar som anser att de är nöjda med verksamheten på fritidshemmet (Ny)</p> <p><i>Gymnasiet:</i> Andel elever som får information om hur de ligger till under kursens</p>	<p>85 %</p> <p>85 %</p> <p>65%</p>	<p>83 % (85 %)</p> <p>79% (80%)</p> <p>87 % (88 %)</p> <p>45% (53%)</p>
	Fortsatt höga resultat	■	<p><i>Förskola:</i> Andel föräldrar som anser att förskolan arbetar med att få barnet att förstå matematik</p> <p><i>Grundskola:</i> Meritvärde (nytt basvärde)</p> <p>Andel elever i år 3 som uppnår kravnivån i Ämnesprov i Ma</p> <p>Andel pojkar i år 6</p>	<p>80%</p> <p>252 /340</p> <p>90%</p>	<p>81% (80%)</p> <p>263,2 (257) /340</p> <p>90 % (82 %)</p>

			<p>som når lägst betyget C i Ämnesprov i Sv</p> <p>Andel pojkar i år 9 som når lägst betyget C i Ämnesprov i Sv</p> <p>Andel behöriga till gymnasiets yrkesprogram (slutbetyg)</p> <p><i>Gymnasiet:</i> Andel elever i Nackas kommunala skolor som fullföljer gymnasieskolan inom fyra år.</p>	<p>65%</p> <p>65%</p> <p>100%</p> <p>80%</p>	<p>47,5 % (49%)</p> <p>59,1 % (54%)</p> <p>94,76 % (92,9 %)</p> <p>82,7 % (84%)</p>
--	--	--	--	--	---

Insatta resurser					
Övergripande mål	Strategiskt mål	Läge	Nyckeltal	Mål-värde	Utfall
Våra förskolor och skolor är attraktiva arbetsplatser med professionella medarbetare som driver utveckling	Bibehålla de höga värdena på: Ledarskapsindex Medarbetarindex		Total korttidssjukfrånvaro	4,5%	4,07 % (3,70 % T3 2015)
	Högre andel högskoleutbildade medarbetare (förskollärare, fritidspedagoger, lärare)		Svarsfrekvens på medarbetarenkäten	≥85 %	89%
			Medarbetarindex	≥ 70	77
			Ledarskapsindex	≥ 75	81
			Andel utbildade förskollärare ska öka jämfört med		

			föregående år. (med examen)	45%	35 %
Våra förskolor och skolor har en väl fungerande ekonomistyrning som bygger på medvetenhet och effektivt resursutnyttjande.	Ekonomi i balans		Avvikelser mot budget, 0	+9,2	+9,3 (+98' kr)

Einar Fransson

Produktionsdirektör Valfärd skola

2017-02-15

TJÄNSTESKRIVELSE
KSKS 2017/153

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Patientsäkerhetsberättelse för elevhälsan 2016

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott antar föreslagen patientsäkerhetsberättelse för elevhälsan inom Valfärd skola för 2016 enligt bilaga.

Detta beslut fattas med stöd av punkten 63 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Sammanfattning

Elevhälsans medicinska insats, EMI, har under 2016 utifrån övergripande mål systematiskt och strategiskt arbetat med att bygga upp EMI:s metodbok, en bok där EMI:s lokala rutiner och riktlinjer framgår. EMI har även arbetat med hantering och uppföljning av inkomna avvikelserapporteringar samt bjudit in föreläsare inom ämnena HBTQ, Nyanlända, Psykisk ohälsa samt planerat, upphandlat och påbörjat implementering av vårt nya journalsystem PMO.

Resultatet av arbetet har genererat en tydligare och säkrare patientsäkerhet. Tydligare lokala rutiner och riktlinjer, gemensamma föreläsningar i aktuella och viktiga ämnen som sedan bearbetats och följts upp tvärprofessionellt. Avvikelserapporterna är bra för det kollegiala lärandet och nödvändiga för att patientsäkerhetsarbetet ska utvecklas och förbättras.

Ärendet

Varje år ska alla vårdgivare besluta om en patientsäkerhetsberättelse enligt patientsäkerhetslagen. Med vårdgivare menas den nämnd som har ansvar för verksamheten. I Nacka kommun är kommunstyrelsen vårdgivare för den elevhälsa som bedrivs inom de kommunala skolorna, Valfärd skola.

Idén med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt för alla redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten. Den beskriver hur vårdgivaren har arbetat för att identifiera, analysera och minska riskerna i vården.

Patientsäkerhetsberättelsen ska även redogöra för de resultat som uppnåtts under föregående år. Bestämmelserna kring patientsäkerhetsberättelsen finns i patientsäkerhetslagen.

Patientsäkerhetsberättelsen i stort

Idén med patientsäkerhetsberättelsen är att tydligt och öppet för alla redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten. Den beskriver hur elevhälsans medicinska insats, EMI har arbetat för att identifiera, analysera och minska riskerna i vården. Patientsäkerhetsberättelsen redogör även för de resultat som uppnåtts under föregående år. I år har elevhälsans medicinska insats arbetat med att förbättra avvikelserapportering och satsat på fortbildning utifrån våra prioriterade mål.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser noteras med anledning av förslaget.

Konsekvenser för barn

Elevhälsans arbete ska liksom andra verksamheter som riktar sig till barn och unga präglas av ett barnperspektiv enligt barnkonventionen. Då elevhälsans målgrupp är barn innebär det att patientsäkerhetsberättelsen ger positiva konsekvenser för ur barnets perspektiv då syftet är att identifiera, analysera och minska riskerna i vården. Genom att dra lärdomar kan elevhälsan utvecklas vilket ger positiva konsekvenser för barnen.

Bilaga

Patientsäkerhetsberättelse för elevhälsan 2016

Caroline Draste

Verksamhetschef för elevhälsans medicinska insats

Biträdande enhetschef för Barn och elevhälsan

2017-02-15

Bilaga 1

Patientsäkerhetsberättelse för elevhälsans medicinska insats

År 2016

Datum

2017-02-28

Caroline Draste, Verksamhetschef enligt HSL §29

Innehåll

Sammanfattning för 2016.....	3
Barn och elevhälsans mål i Nacka.....	4
Övergripande mål.....	4
Prioriterade områden 2015/16.....	4
Strategier för arbetet med de prioriterade målen 2015/16.....	5
Organisatoriskt ansvar för patientarbetet.....	5
Verksamhetschef enligt hälso- och sjukvårds Lagen (HSL).....	6
Medicinska ledningsansvar.....	6
Uppföljning och utvärdering.....	6
Hur barn- och elevhälsan arbetar med patientsäkerheten och hur patientsäkerhetsarbetet bedrivs.....	7
Riskanalys.....	7
Hantering av synpunkter och klagomål.....	8
Analys och sammanställning.....	8
Resultat.....	9
Strukturmått.....	9
Processmått.....	9
Resultatmått.....	9
Måluppfyllelse.....	10
Verksamhetschefs bedömning och kommentar.....	10
Övergripande mål och strategier för kommande år.....	10
Mål EMI.....	10
Prioriterade mål hela barn och elevhälsan.....	11
Strategier.....	11

Sammanfattning för 2016

Elevhälsan och dess personal har under året arbetat kontinuerligt för att nå målen.

Elevhälsan har systematiskt arbetat med:

- bygga upp metodboken, där lokala rutiner inom elevhälsans medicinska insatser framgår
- avsluta tidigare BVC-journalsystem
- uppdatera och omarbete hälsoblanketter
- kollegial handledning, besök hos interna eller externa kollegor och/eller samarbetsparter
- bjuda in föreläsare inom ämnena: HBTQ, nyanlända, psykisk ohälsa och workshopat tvärprofessionellt med samtliga professioner i barn- och elevhälsan
- starta upp arbetsgrupper inom områdena: övervikt och undervikt, pubertet och utveckling, psykisk ohälsa hos ungdomar, elevhälsoposter och informationsmaterial om elevhälsans medicinska insats samt medicinskt utvecklingsarbete (denna grupp utgörs av skolläkarna)
- Planering, test och upphandling av nytt journalsystem (PMO)

En "Barn och elevhälsans dag" har anordnats, där medarbetare uppmuntrats att "vågat göra och vågat dela" (Välfärds skolas motto) vilket innebar erfarenhetsutbyte, kunskapsutbyte och inspiration. Alla rektorer, biträdande rektorer och lärare inom Välfärd skola bjöds in samt ett flertal externa parter som vi samverkar med, exempelvis Familjemottagningen och Horisont med flera. Dagen bjöd på flera föreläsningar och workshops som hölls av medarbetare inom hela Barn och elevhälsan.

I årets kvalitetsgranskning granskades mottagningarnas lokaler. Vilken utrustning finns, lokalernas placering, utrymme och förutsättningar. Utifrån det som identifieras gjordes diverse inköp av saknad utrustning. Rödmyrans skola åk 1–6, planerar en ombyggnad och under ombyggnationen kommer mottagningsrummet för den medicinska delen av elevhälsan tillfälligt finnas i ett annat rum. Verksamhetschefen och biträdande enhetschef har även besökt Backebo skola samt Saltängens skola för diskussion gällande mottagningsrummen på skolan.

Det har startats upp ett nytt tillvägagångssätt och arkiveringsförfarande av avvikelserapporter i ärendehanteringssystemet Platina.

Biträdande chef och enhetschef inom barn- och elevhälsan har besökt elevhälsoteam, EHT, på ett flertal skolor. Syftet med besöken har varit att bland annat se hur EHT ute på de olika skolorna fungerar, delge och ta emot tips på fungerande EHT, besöka skolorna och barn- och elevhälsans personal i dess arbetsmiljö samt se vilka trender som är aktuella inom skolorna.

Under året har samtliga skolläkare och skolsköterskor erbjudits att gå på skolläkardagarna respektive skolsköterskekongressen.

Barn och elevhälsans mål i Nacka

Barn och elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer och förutsättningar som främjar barnens och elevernas lärande, utveckling och hälsa. *Barn och elevhälsan* ska stödja barnens och elevernas utveckling mot utbildningens mål och *Barn och elevhälsan* har därför ett särskilt ansvar att undanröja hinder för varje barns och elevs utveckling och lärande.

Övergripande mål

Barn och elevhälsan i Nacka kommunala skolor ska:

- erbjuda eleverna tillgång till elevhälsans samtliga yrkesgrupper enligt skollagen
- ska präglas av ett elevperspektiv
- arbeta hälsofrämjande och förebyggande genom screening, konsultation handledning och utredning
- stödja elevernas utveckling mot målen för utbildningen, vilket omfattar både kunskaper och värdegrund
- samverka med skolans ledning, pedagoger och övrig personal genom att utveckla goda lärandemiljöer socialt, fysiskt och psykiskt
- utveckla samverkan mellan skola och till exempel socialtjänst, landsting samt första linjen psykiatri.

Prioriterade områden 2015/16

- Nyanlända
- HBTQ, homosexuella, bisexuella, trans och queerpersoner
- Utveckling av statistik och kvalitetsarbete inom barn och elevhälsan
- Psykisk ohälsa
- Hemmasittare

Strategier för arbetet med de prioriterade målen 2015/16

- Nyanlända-två medarbetare som arbetat mycket med nyanlända har gått på utbildning och delgivit de andra kollegorna sina erfarenheter och kunskaper på ett professionsmöte.
- Föreläsaren Marie Balint bjöds in som föreläser om nyanlända och utöver det har det tagits fram rutiner och ett flödesschema i metodboken om hur barn- och elevhälsan arbetar med nyanlända och ensamkommande barn.
- HBTQ- Barn och elevhälsan bjöd in en föreläsare från RFSL som föreläste i ämnet. En workshop anordnades sedan under ledning av föreläsare och en uppdelning skedde i tvärprofessionella grupper.
- Psykisk ohälsa - Peter Friberg föreläste i ämnet.
- Föreläsning om att leva med ADHD och autism - Angelica Ogland och Sunnali Lindgren
- Barn och elevhälsans dag – Våga dela våga göra
- Föreläsning om självskadebeteende med Johan Bjureberg

Organisatoriskt ansvar för patientarbetet

Kommunstyrelsen är vårdgivare för den hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs inom elevhälsan. Vårdgivaren ansvarar för att verksamhetschefen för den medicinska insatsen utses.

Verksamhetschef enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL)

Verksamhetschefens ska ansvara för att alla medarbetare har rätt kompetens, fortbildning och får ansvar och befogenheter så de kan bedriva en bra kvalitet och god och säker vård. I det konkreta arbetet delegeras vissa organisatoriska uppgifter till rektorerna.

Frågor som inkommer från tillsynsmyndigheten, Inspektionen för Vård och Omsorg, elever, föräldrar och personal gällande verksamheten hänvisas till verksamhetschefen. Tillsammans med medicinsk ledningsansvarig läkare, planerar, engagerar, leder, kontrollerar, dokumenterar och redovisar resultatet.

Medicinska ledningsansvar

I Nacka kommun har verksamhetschefen för Barn och elevhälsan, Caroline Draste, gett i uppdrag åt Amelie Hedström det medicinska ledningsansvaret (MLA) för den medicinska insatsen (EMI).

Uppföljning och utvärdering

Tillbud och vårdskador mäts kontinuerligt via rapporter och avvikelshantering. Avvikelsehanteringen går igenom löpande med all personal inom EMI och diarieförs i Platina. Verksamhetschefen och medicinsk ledningsansvarig arbetar aktivt med att hålla skolsköterskor och skolläkare uppdaterade gällande riktlinjer i Metodboken för skolsköterskor och skolläkare, riktlinjerna följs i mycket hög grad. Teori och praktiska övningar i bl.a. vaccinationsteknik hålls årligen med personalen.

Uppföljning genom en egenkontroll sker årligen via en enkät. Frågorna avser lokalens beskaftenhet samt vilken utrustning som finns och hur man arbetar med hygien på mottagningen. Resultatet sammanställs och följs upp av verksamhetschef och medicinsk ledningsansvarig. Utifrån svar som inkommit så ser verksamhetschefen till att meddela om behov finns på respektive skola. Mycket som inkom i år kunde åtgärdas direkt. Inköp av medicinskt kylskåp, lampor, förstoringsglas, nya syntavlor och annan utrustning har införskaffats. De skolor som planerar för renovering och tillbyggnation har vidtalats om våra behov för att bedriva vår verksamhet och skolorna har utifrån bästa förmåga löst localsituationen fram till dess att de nya lokalerna tas i bruk. Vilrum saknas i ett fåtal skolor. I de fall där vi ansett att lokalerna är undermåliga, Backebo, Ektorps och Saltängen skola,

har verksamhetschef och medicinskt ledningsansvarigt besök skolan och haft ett möte med respektive rektor och påtalat bristerna som de lovat åtgärda. Uppföljning på att detta ombesörjs sker löpande och de mesta är redan åtgärdat. YBC gymnasium har utökat elevantalet och skolsköterskan behöver mer tid i mottagningsrummet på skolan (som delas med annan skola). Ny lokal och planering för ombyggnation har inletts.

Kontroll av medicinsk utrustning sker löpande av skolsköterskorna och skolläkarna bland annat i samband med egenkontroll. Vartannat år samlas samtliga audiometrar in och kalibreras och en medicinsk tekniker åker ut och kalibrerar vågarna på skolorna. I år har en blodtrycksmanschett och tre audiometrar köpts in.

Vaccinationstäckning mäts årligen via en enkät. EMI erbjuder och arbetar aktivt med att vaccinera de elever som inte är fullvaccinerade.

Hur barn- och elevhälsan arbetar med patientsäkerheten och hur patientsäkerhetsarbetet bedrivs

Nätverket för ledningsansvariga inom EMI träffas två gånger om året inom Stockholms län.

Representant för Nackas kommun har varit verksamhetschefen, Caroline Draste. Där diskuteras bland annat arbetssätt, metoder, kvalitetsgranskningar, lagar, regelverk och trender inom EMI.

Nätverk mellan EMI och Barnhälsovården sker en gång per år. Verksamhetschefen representerar Nacka kommuns barn och elevhälsa.

Enheten barn och elevhälsan har arbetsplatsträff, en gång i månaden. Då träffas först hela barn och elevhälsan och alla professioner och sedan träffas skolsköterskorna och skolläkarna i sin profession. Ett aktivt arbete sker med de avvikelser som skett och det diskuteras då arbetssätt, metoder och rutiner så att avvikelser kan undvikas i framtiden.

Riskanalys

Skolsköterska, skolläkare och rektor ansvarar för att identifiera och rapportera till verksamhetschefen och medicinsk ledningsansvarig (MLA) vid väsentliga förändringar i verksamheten som kan innebära en risk för tillbud eller händelser. Verksamhetschef och MLA ansvarar för att tillsammans med berörda professioner göra en bedömning och riskanalys. Verksamhetschefen ansvarar sedan att åtgärder vidtas.

Verksamhetschef och MLA sammanställer, diarieför och återför resultat och åtgärder för avvikelshanteringen i verksamheten. Under 2016 har 11 avvikelserapporter inkommit, vilket är en

ökning från föregående år. Avvikelserna har handlat om felaktig dokumentation, uteblivna eller försenade kontroller, trasigt kylskåp, felaktigheter i samband med utskrift i vårt journalsystem. En av anledningarna till att antal avvikelserapporter ökat under 2016 beror på att vi bedrivit ett aktivt arbete för att rapportera avvikelser. Avvikelserapporterna är bra för det kollegiala lärandet och nödvändigt för att patientsäkerhetsarbetet utvecklas och förbättras.

Under 2016 har skolsköterskan på YBC gymnasium haft problem med tillgång till lokal vissa dagar varje vecka då hon är på skolan. Verksamhetschefen har gjort en riskanalys gällande lokalfrågan och därefter kontaktat rektor på skolan. Rektorn har blivit uppmärksam på att den medicinska insatsen i elevhälsan lyder under regelverk och lagar som måste följas bland annat hälso- och sjukvårdslagen, patientsäkerhetslagen, patientdatalagen och offentlighets- och sekretesslagen. En bra lokal är nödvändig för att elevhälsan ska bedrivas med god och hög patientsäkerhet, vilket det tyvärr inte görs om skolsköterskan måste byta till tillfälliga lokaler vissa dagar under veckorna på grund av lokalbrist på skolan.

Hantering av synpunkter och klagomål

Verksamhetschefen och MLA tar emot synpunkter och klagomål.

I år har synpunkter och klagomål uppkommit gällande lokalfråga på YBC. Lokalfrågan är under behandling och berörda parter är informerade och frågan är under uppföljning. Enligt rektorn på aktuell skola pågår arbetet om ny lokal för fullt och detta bevakas och följs upp kontinuerligt.

Analys och sammanställning

Verksamhetschef och MLA går regelbundet igenom aktuella händelser och sammanställer samt återför resultatet till verksamheten på de månatliga professionsmötena.

Samverkan med patienter och vårdnadshavare

Skolsköterskor och skolläkare strävar alltid att samarbeta med vårdnadshavare. Eleven involveras utifrån ålder och mognad.

Resultat

Strukturmått

En del i patientsäkerhetsarbetet är att fortbilda personalen.

Under året har:

- 1 skolsköterska (som arbetar på gymnasiet) gått ACT- utbildning, Acceptance and Commitment Therapy, vilket är en utveckling av kognitiv beteende terapi
- 2 skolsköterskor gått utbildning i hörselscreening.
- 2 skolsköterskor gått utbildning om mottagandet av nyanlända.
- 1 skolsköterska gått utbildning som instruktör i HLR. Hjärt- och lungräddning.
- All personal för den medicinska insatsen har fått tagit del av föreläsningar inom HBTQ nyanlända
- Föreläsning om självskadebeteende
- Föreläsning om psykisk ohälsa och om att leva med ADHD, Attention Deficit Disorder, och autism.
- Verksamhetschef och medicinsk lednings ansvarig har reviderat och sett över läkemedel och sjukvårdsartiklar som finns på skolsköterskemottagningarna.

Processmått

Skolsköterskor och skolläkarnas månatliga professionsmöten är en viktig del i kvalitetsarbetet. Heldagar på loven och uppstarts dagar varje termin är återkommande händelser där barn och elevhälsan tar ett gemensamt avstamp inför kommande läsår och där föreläsare i aktuella ämnen bjuds in. På dessa möten dels även erfarenheter, tips och olika arbetsmetoder inom alla professioner inom barn och elevhälsan.

Skolsköterskorna har haft tillgång till handledning en gång i månaden.

Resultatmått

I år har det arbetats mer frekvent med avvikelser. En av anledningarna till detta är arbetet med rapporteringsskyldigheten och det kollegiala lärandet som det medför. Medarbetare har även delat

mer erfarenheter med varandra "Våga göra, våga dela". Barn- och elevhälsans dag och gjort besök i andra verksamheter och besök hos sina kollegor.

Måluppfyllelse

- Kvalitetsarbetet med avvikelshantering har diarieförts, följts upp och redovisas kontinuerligt för professionen.
- Arbetet att dela med varandra och arbeta tvärprofessionellt har prioriterats under året samt att barn- och elevhälsan bjudit in föreläsare som föreläst om HBTQ, nyanlända och psykisk ohälsa.
- När det gäller patientsäkerhet har barn- och elevhälsan försökt säkerhetsställa att lokaler, utrustning och hygien på skolan är adekvata och patientsäkra. Trots inköp av diverse utrustning och besök på flertal skolor är det ett par skolor som har lokalproblem på grund av trångboddhet. Men majoriteten av skolorna har bra lokaler och ett flertal skolor planerar renoveringar och ombyggnationer och då kommer hänsyn tas till de behov som finns inom den medicinska delen av elevhälsan.

Verksamhetschefs bedömning och kommentar

Den medicinska delen har arbetat strukturerat och målinriktat för att uppnå de målen som var satta inför 2015/2016.

Övergripande mål och strategier för kommande år

Mål EMI

- Alla skolsköterskor ska genomgå lokal utbildning i grundläggande patientsäkerhet
- Öka kunskapen hos skolsköterskor och skolläkare om PMO:s alla användningsområden

Prioriterade mål hela barn och elevhälsan

- Minska oroväckande skolfrånvaro
- Öka de tvärprofessionella insatserna i förskola och skola

Strategier

- Deltagande på professionsmöten, utbildning och kollegiala diskussioner om systematiskt förbättringsarbete och patientsäkerhet
- Säkerställa bemanningen av skolsköterskor enligt mål och riktlinjer för den samlade elevhälsan
- Utbildning i nytt journalsystem, PMO, ska implementeras under våren
- En arbetsgrupp för PMO "superanvändarna" och systemförvaltaren tar in önskemål och synpunkter från verksamheten för utveckling av systemet

2017-02-20

TJÄNSTESKRIVELSE

KFKS 2015/784-3

Kommunstyrelsen

Yttrande till Arbetsmiljöverket – Nacka Seniorcenter Älta, dnr 2015/045444

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslaget yttrande till Arbetsmiljöverket i dnr 2015/045444, bilaga 1 till tjänsteskrivelsen daterad den 20 februari 2017.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Arbetsmiljöverket genomförde den 16 mars 2016 en inspektion av Nacka Seniorcenter Älta där det bland annat konstaterades att hygienutrymmena i samtliga 18 rum har begränsningar i arbetsutrymmen. Arbetsmiljöverket bedömer att ett alltför begränsat utrymme medför att arbetstagarna tvingas genomföra belastande arbetsmoment i ogynnsamma arbetsställningar och försvårar möjligheten att använda hjälpmedel, vilket i sin tur kan medföra ohälsa eller olycksfall. Arbetsmiljöverket överväger att besluta om att förbjuda Nacka kommun att efter den 1 oktober 2020 utföra omvårdnadsinsatser på brukarnas toaletter/hygienutrymmen vid Nacka Seniorcenter Älta om kommunen inte uppfyller villkoret om fritt arbetsutrymme om minst 0,8 meter. Nacka kommun har fått möjlighet att yttra sig över de villkor som föreslås gälla vid förbudet samt om den tidpunkt när förbudet föreslås börja gälla. I yttrandet redovisas kommunens synpunkter till Arbetsmiljöverket.

Ärendet

Bakgrund

Arbetsmiljöverket genomförde den 16 mars 2016 en inspektion av Nacka Seniorcenter Älta där det bland annat konstaterades att hygienutrymmena i samtliga 18 rum har begränsningar i arbetsutrymmen. Genom undersökningar och ritningar har det framkommit att avståndet från väggen på ena sidan av toalettstolen är 0,6 meter eller mindre i samtliga hygienutrymmen. Arbetsmiljöverket bedömer att ett alltför begränsat utrymme medför att

arbetstagarna tvingas genomföra belastande arbetsmoment i ogynnsamma arbetsställningar och försvårar möjligheten att använda hjälpmedel, vilket i sin tur kan medföra ohälsa eller olycksfall.

Arbetsmiljöverket överväger att besluta om att förbjuda Nacka kommun att efter den 1 oktober 2020 utföra omvårdnadsinsatser på brukarnas toaletter/hygienutrymmen vid Nacka Seniorcenter Älta om kommunen inte uppfyller villkoret nedan, se bilaga 2.

1. Toaletter/hygienutrymmen

Det ska finnas ett fritt arbetsutrymme om minst 0,8 meter vid sidan om toalettstolen och i övrigt i rörelseriktning där arbetstagaren måste utföra arbetsmoment som innebär kraftutövning eller där arbetstagaren behöver vrida, huka eller böja sig ned.

Det ska dessutom finnas ett fritt utrymme för de hjälpmedel som behöver användas i hygienutrymmet så att dessa kan passera och manövreras.

Om Arbetsmiljöverket beslutar om ett förbud kan de också besluta om ett vitesbelopp som kommunen blir skyldig att betala om kommunen inte följer förbudet. Nacka kommun har tidigare yttrat sig i ärendet, KFKS 2015/784-3, där yttrandet antogs av kommunstyrelsen den 3 oktober 2016, se bilaga 3. Nacka kommun har nu fått tillfälle att yttra sig över Arbetsmiljöverkets övervägande om att förbjuda Nacka kommun att efter den 1 oktober 2020 utföra omvårdnadsinsatser på brukarnas toaletter/hygienutrymmen vid Nacka Seniorcenter Älta om kommunen inte uppfyller villkoret ovan. Arbetsmiljöverket har således förlängt tiden då förbudet träder i kraft till den 1 oktober 2020. Kommunen har fått förlängd svarstid och yttrandet ska ha inkommit senast den 4 april 2017 till Arbetsmiljöverket.

Synpunkter som framförs i yttrandet

Synpunkterna som framförs i yttrande till Arbetsmiljöverket är i huvudsak följande. Utifrån en rimlighetsavvägning bedöms de vidtagna åtgärderna för att minimera riskerna för arbetsskada i form av utbildning i förflyttningsteknik och rutiner vara tillfyllest för att uppfylla Arbetsmiljöverkets krav. Arbetsmiljöverket har i sitt övervägande om att förbjuda Nacka kommun att bedriva omsorgsarbete på Nacka Seniorcenter Älta ändrat tidsfristen från 1 september 2017 till 1 oktober 2020 för kommunens del. Återstående tid för verksamheten i befintlig byggnad har dock förändrats sedan kommunens tidigare yttrande till Arbetsmiljöverket. Kommunen har tidigare angett att ett nytt särskilt boende för äldre ska stå färdigt inom en tidsperiod av cirka 4-5 år. Detaljplanen beräknas dock antas slutligen under första kvartalet 2018, vilket innebär att de nya lokalerna som den nuvarande verksamheten planerar att flytta till tidigast kommer stå färdiga 2023.

Verksamhetsövergången omfattar såväl arbetstagarna som brukarna. Verksamheten kommer då ges möjlighet att bedrivas i, ur ett arbetsmiljöperspektiv, välfungerande lokaler.

Sammantaget anser Nacka kommun i det föreslagna yttrandet, att det med hänsyn till den korta återstående tiden för verksamheten i befintlig byggnad, olägenheter för de boende och höga ombyggnadskostnader, är skäligen att tidpunkten då förbudet börjar gälla flyttas fram till tidigast 2023.

Ekonomiska konsekvenser

En eventuell ombyggnation av hygienutrymmen för att uppnå Arbetsmiljöverkets krav om fritt arbetsutrymme på 0,8 meter bedöms medföra väsentliga kostnader. Enligt en grov uppskattning bör kostnaden minst uppgå till 3,6 miljoner kronor för endast ombyggnaden. Det finns en betydande risk att kostnaden kan bli betydligt högre för ombyggnationen då ingreppen kan medföra behov av mer omfattande åtgärder i byggnadens avloppsstammar. Dessutom tillkommer kostnader för de boendes evakuering från Nacka Seniorcenter Älta under ombyggnationstiden.

Av Arbetsmiljöverkets övervägande framgår att förbudet kan förenas med ett vitesbelopp som kommunen kan bli ålagda att betala om förbudet inte följs. Vitesbeloppets storlek framgår inte av handlingarna som har tillställts kommunen.

Konsekvenser för barn

Inga konsekvenser för barn noteras med anledning av förslaget.

Bilagor

1. Yttrande till Arbetsmiljöverket 2015/045444
2. Arbetsmiljöverkets underrättelse – möjlighet att lämna synpunkter 2015/045444, 2017-01-10
3. Nacka kommuns tidigare yttrande till Arbetsmiljöverket, 2016-10-03

Henrik Feldhusen
Biträdande produktionsdirektör
Välfärd samhällsservice

Kerstin Rörby
Lokalstrateg
Välfärd samhällsservice

Yttrande till Arbetsmiljöverket – Nacka seniorcenter Älta, dnr 2015/045444

Arbetsmiljöverket överväger att förbjuda Nacka kommun att efter den 1 oktober 2020 utföra omvårdnadsinsatser på brukarnas toaletter/hygienutrymmen vid Nacka Seniorcenter Älta, om kommunen inte uppfyller villkoret om 0,8 meters fritt arbetsutrymme vid toalettstolen. Nacka kommun har fått tillfälle att lämna synpunkter på kravet och tidpunkten för när kravet ska vara uppfyllt. Nacka kommun ber därför att få anföra följande.

Arbetsutrymme

Det som Arbetsmiljöverket berör i sitt förbud handlar om riktlinjer gällande ett så kallat fritt arbetsutrymme. I AFS 2009:2 om arbetsplatsens utformning uppställs ett riktvärde om att det ska finnas ett fritt arbetsutrymme om 0,8 meter i utrymmen där arbetstagare måste utföra arbetsmoment som innebär en kraftutövning. Detta är dock inget absolut strikt krav, utan är ett allmänt råd ställt i ovan nämnda AFS. Efter en rimlighetsavvägning bedömer Nacka kommun att en ombyggnation av samtliga 18 hygienutrymmen i Nacka Seniorcenter Älta inte är ett rimligt eller lämpligt alternativ. De åtgärder som hittills har vidtagits för att minimera riskerna för arbetsskada såsom utbildning i förflyttningsteknik och utarbetande av rutiner anses vara tillräckliga för att efterleva Arbetsmiljöverkets krav. Dessutom kommer en ombyggnation medföra väsentliga ekonomiska kostnader, samtidigt som tiden för nyttjandet av de ombyggda utrymmena är kort.

Tidpunkten då förbudet föreslås börja gälla

Återstående tid för verksamheten i befintlig byggnad har förändrats sedan kommunens tidigare yttrande till Arbetsmiljöverket. Kommunen har tidigare angett att ett nytt särskilt boende för äldre ska stå färdigt inom en tidsperiod av cirka 4-5 år. Detaljplanen är dock ännu inte antagen, utan förslag till detaljplan håller på att tas fram. Samråd för detaljplan beräknas äga rum april 2017 och därefter ska granskning ske i oktober 2017. Detaljplanen beräknas antas slutligen under första kvartalet 2018. Det innebär att de nya lokalerna som

den nuvarande verksamheten planerar att flytta till tidigast kommer stå färdiga 2023, förutsatt att detaljplanen inte överklagas och därmed vinner laga kraft som beräknat.

Verksamhetsövergång

Som tidigare redogjorts för ska det ske en verksamhetsövergång i samband med att de nya lokalerna står färdiga 2023. Verksamhetsövergången omfattar såväl arbetstagarna som brukarna. Verksamheten kommer då ges möjlighet att bedrivas i, ur ett arbetsmiljöperspektiv, välfungerande lokaler.

Verksamhetsövergången planerar att omfatta följande:

- Lokaler byggs och anpassas för äldreomsorg med utvecklad välfärdsteknik för ökad trygghet och självständighet för kund.
- Lokaler anpassas för personalens arbetsmiljö, både den fysiska och den psykosociala, då storleken på avdelningarna kommer anpassas för ändamålet.
- Välfärdsteknik kommer vara en del i arbetstagarnas arbetsmetodik.
- Kärnan i nuvarande verksamhet vid Nacka seniorcenter Älta kommer att överföras på ett tryggt och säkert sätt till det nya boendet. Kärnan består av arbetsmetoder, kvalitetsledningssystem och väl inarbetade ansvarsområden i arbetsgrupperna.
- En successiv inflyttningsprocess planeras där brukarna och personalgrupp följs åt, och därigenom skapas kontinuitet i omvårdnad och trygghet i den nya boende- och arbetsmiljön.

Konsekvenser och olägenheter

Utöver vad som tidigare anförts kring de konsekvenser och olägenheter som kommer uppstå för de boende vid en ombyggnation önskar kommunen lyfta fram följande omständigheter. Flertalet brukare som bor på Nacka Seniorcenter Älta lider av kognitiva svårigheter varför en tillfällig flytt som innebär ny miljö, ny personal och nya medboende riskerar att påverka deras välmående negativt. Detta kommer i sin tur medföra påfrestningar för arbetstagarna i deras dagliga omvårdnad av brukarna. Många av brukarna har också under flera år byggt upp relationer till varandra och det i sig skapar trygghet och gemenskap, vilket även sätter prägel på arbetstagarnas psykosociala arbetsmiljö. Många av brukarna som bor på Nacka Seniorcenter Älta har anhöriga som bor i området och närheten till de anhöriga har varit en avgörande faktor vid deras val av särskilt boende. Det ska även noteras att möjligheten till parboende som idag finns på Nacka Seniorcenter Älta troligtvis inte kommer kunna tillgodoses vid en tillfällig förflyttning då tillgången till de lägenheterna är begränsad. Vissa av de par som idag bor tillsammans kan därför behöva skiljas åt, vilket skulle få förödande konsekvenser för deras psykosociala mående. Det ska särskilt beaktas att brukarnas försämrade mående vid en eventuell flytt även kommer att påverka arbetstagarnas arbetssituation. En flytt skulle även få till följd att arbetsgrupperna skulle behöva splittras.

För det fall att Arbetsmiljöverket vidhåller sin bedömning att ombyggnation är nödvändig anser Nacka kommun, vid en rimlighetsbedömning, att tidpunkten då förbudet börjar gälla flyttas fram till tidigast 2023.

På Nacka kommuns vägnar

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande
Nacka kommun

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Enheten för inspektionsjuridik mitt, öst
Anette Wendel, inspektör, 010-730 92 57
arbetsmiljoverket@av.se
Viktoria Hoff, jurist, 010-730 91 42

Nacka Kommun
131 81 Nacka

Möjlighet att lämna synpunkter före beslut

Ert organisationsnummer: 2120000167
Arbetsställe: Älta seniorcenter
Besöksadress: Ältavägen 202, Älta
Besöksdatum: 2016-11-17 och 2016-03-16
Deltagare i inspektionen: Åsa Person Bergström, verksamhetschef
Andreas Frykstrand, enhetschef
Rosie Forne-Antonsen, undersköterska
Roger Naeslund, Arbetsmiljöverket 151117
Kristin Glimtoft, Arbetsmiljöverket 160316

Arbetsmiljöverket överväger att besluta om ett förbud mot er på sätt som framgår nedan. Om vi beslutar om ett förbud kan vi också besluta om ett vitesbelopp som ni kan bli tvungna att betala om ni inte följer förbudet.

Innan Arbetsmiljöverket fattar beslut får ni nu få möjlighet att lämna eventuella synpunkter **senast den 31 januari 2017**.

Reglerna om att ni ska få möjlighet att lämna synpunkter och ta del av uppgifter som ni inte fått tidigare finns i 17 § förvaltningslagen.

Vad är ett förbud?

Ett förbud är ett beslut av en myndighet som innebär att den som beslutet gäller inte får lov att agera på ett visst sätt. Ett förbud kan förenas med vite, vilket betyder att den som bryter mot förbudet kan tvingas betala en summa pengar.

Här är villkoren vi planerar att ställa i ett förbud

Arbetsmiljöverket överväger att från och med **den 1 oktober 2020** förbjuda er att utföra omvårdnadsarbete på brukarnas toaletter/hygienutrymmen vid Nacka seniorcenter om arbetsutrymmet då understiger 0,8 meter vid sidan om toalettstolen och i övrigt i rörelseriktning där förflyttning sker i badrummet.

Senast den 1 oktober 2020 ska det också finnas fritt arbetsutrymme där arbetstagaren måste utföra arbetsmoment som innebär kraftutövning eller där arbetstagare behöver vrida, huka eller böja sig ned. Då ska det även finnas fritt utrymme för de hjälpmedel som behöver användas i hygienutrymmen så att dessa kan passera och manövreras.

Se 1 och 5 – 6 §§ Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2012:2) om belastningsergonomi. Se även 5 och 53 §§ AFS 2009:2 om arbetsplatsens utformning.

Upplysning

Med fritt arbetsutrymme och fritt utrymme avses att arbetstagaren ska kunna utföra sina arbetsuppgifter/manövrera och passera med hjälpmedel utan att de hindras av väggar, dörrposter, fasta möbler eller annan fast monterad utrustning.

Bakgrund och de brister som finns kvar

Den 17 november 2015 inspekterade vi ert arbetsställe. Vi såg då vissa brister i arbetsmiljön. Ni fick ett inspektionsmeddelande den 25 november 2015 där vi beskrev bristerna och ställde krav på att ni skulle åtgärda dem.

Vid vår uppföljande inspektion den 16 mars 2016 har det visat sig att följande brist kvarstår ifråga om arbetsutrymme.

Arbetsutrymme

Vid inspektionen den 17 november 2015 besöktes en lägenhet där det konstaterades att toaletten är placerad 0,4 meter från väggen på ena sidan. Om brukaren behöver hjälp och utrymmet är begränsat t ex vid sidan av toaletten medför det att arbetstagarna tvingas genomföra belastande arbetsmoment i ogynnsamma arbetsställningar. Det försvårar även möjligheten att använda hjälpmedel vilket kan medföra risk för ohälsa eller olycksfall. I en lägenhet där brukaren har behov av hjälp vid exempelvis förflyttning ska det finnas fritt arbetsutrymme för arbetstagaren.

I samband med den uppföljande inspektionen den 16 mars 2016 tog Arbetsmiljöverket del av skisser av samtliga rum på Älta seniorcenter. Genom era undersökningar och ritningar har det framkommit att avståndet från väggen på ena sidan av toalettstolen är ca 0,6 meter eller mindre i samtliga hygienutrymmen.

Lägenheterna bebos av brukare med varierat vårdbehov, några är självgående medan andra behöver hjälp med förflyttningar vid toalettbesök. Då brukarna

bor i lägenheterna permanent kan vårdbehovet ändras över tid och med ökad ålder.

För brukare med större vårdbehov har ni inrättat rutiner för hur arbetet ska ske, bland annat ska hygienstolar användas i hygienutrymmen för att minska risk för belastningsskador.

Arbetsmiljöverkets bedömning är att det trots vidtagna åtgärder fortfarande finns kvarstående risker för belastningsskador. Denna bedömning grundar sig på att det är svårt att manövrera hjälpmedlen på ett riskfritt sätt och på att vårdbehovet hos brukarna kan komma att utökas.

Alltför begränsat utrymme medför att arbetstagarna tvingas genomföra belastande arbetsmoment i ogynnsamma arbetsställningar. Därtill försvåras möjligheten att använda hjälpmedel vilket kan medföra ohälsa eller olycksfall.

Med anledning av ovan beskrivna förhållanden underrättades ni i skrivelse den 14 juni 2016 av Arbetsmiljöverket om verkets överväganden att rikta föreläggande mot er att åtgärda bristen gällande arbetsutrymme. Givna möjlighet att yttra er anförde ni i korthet följande.

Åtgärder har vidtagits för att minimera riskerna för arbetsskada. Kommunen har som arbetsgivare genomfört utbildningar och utarbetat rutiner. Egenkontroll tillämpas för att tillse att rutinerna följs och frågor om ergonomi aktualiseras kontinuerligt inom verksamheten. Ombyggnation av 18 hygienutrymmen är inte rimlig med tanke på olägenhet för de boende, höga ombyggnadskostnader och återstående tid för verksamhetens bedrivande i befintlig byggnad. Om fyra till fem år kommer verksamheten att lämna den nu aktuella byggnaden.

Det är upplyst i ärendet att Wallenstam Fastighetsaktiebolag är ägare av huset där omvårdnadsarbetet bedrivs. Lägenheterna som berörs av ärendet är upplåtna som sedvanliga bostäder där bostadsavtal tecknats mellan bolaget och respektive hyresgäst.

Med beaktande av vad ni anför i ert yttrande och vad som framkommit om upplåtelseformen för lägenheterna frångår Arbetsmiljöverket sina tidigare överväganden att rikta föreläggande mot er.

I stället överväger verket nu att förbjuda er att bedriva omsorgsarbete på Ältavägen 202 efter den 1 oktober 2020 om arbetsutrymmet på toaletterna då understiger 0,8 meter.

Om ni yttrar er bör svaret vara underskrivet av skyddsombudet så att vi kan se att skyddsombudet har läst det. Skriv vår beteckning 2015/045444 i svaret.

Efter den 31 januari 2017 kommer vi att fatta beslut i ärendet, även om ni inte lämnat några synpunkter.

Arbetsgivaren har alltid ansvaret för arbetsmiljön

Ni som arbetsgivare ska göra det som behövs för att ingen av era arbetstagare skadar sig eller blir sjuk på grund av arbetet. Reglerna om detta finns i 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen. Ert ansvar för arbetsmiljön gäller oavsett om vi fattar ett beslut eller inte.

Ni bör informera era arbetstagare om vad vi överväger att förbjuda.

Om er verksamhet övergår till att drivas av en annan fysisk eller juridisk person ska ni meddela oss namn, organisationsnummer och adress på den som tagit över verksamheten. Reglerna om att vi har rätt att få den information som vi behöver för vår tillsyn finns i 7 kap. 3 § arbetsmiljölagen.

Kent Jansson
Sektionschef

Yttrande till Arbetsmiljöverket – Nacka seniorcenter Älta, dnr 2015/045444

Arbetsmiljöverket överväger att besluta om att förbjuda Nacka kommun att efter den 1 september 2017 utföra omvårdnadsinsatser på brukarnas toaletter/hygienutrymmen vid Nacka Seniorcenter Älta, om kommunen inte uppfyller villkoret om 0,8 meters fritt arbetsutrymme vid toalettstolen. Nacka kommun har fått tillfälle att lämna synpunkter på kravet och tidpunkten för när kravet ska vara uppfyllt. Nacka kommun ber därför att få anföra följande.

Åtgärder

Det som Arbetsmiljöverket berör i sitt föreläggande handlar om riktlinjer gällande ett så kallat fritt arbetsutrymme. I AFS 2009:2 om arbetsplatsens utformning uppställs ett riktvärde om att det ska finnas ett fritt arbetsutrymme om 0,8 meter i utrymmen där arbetstagare måste utföra arbetsmoment som innebär en kraftutövning. Detta är dock inget absolut strikt krav, utan är ett allmänt råd ställt i ovan nämnda AFS.

De åtgärder som hittills har vidtagits för att minimera riskerna för arbetsskada är utbildning i förflyttningsteknik, utarbetande av rutiner, egenkontroll av att dessa följs samt att man inom verksamheten kontinuerligt aktualiserar frågor om ergonomi. Dessa åtgärder anser Nacka kommun vara tillräckliga för att efterleva Arbetsmiljöverkets krav. Dokumentation gällande dessa åtgärder, vilka får anses vara helt i linje med 5 § i AFS 2012:2 om belastningsergonomi, har tidigare tillställts Arbetsmiljöverket.

Utöver detta har rutinbeskrivningar, bland annat gällande användning av hygienstolar, vidareutvecklats för att minska risk för belastningsskador, se bilaga 1.

Gällande kravet på 0,8 meter som fritt arbetsutrymme

Arbetsgivaren är ytterst ansvarig för att säkerställa en fungerande och hälsosam arbetsmiljö, och arbetsgivaren ska i möjligaste mån efterfölja de riktlinjer som uppställs av

Arbetsmiljöverket. I 2 kap. 1 § arbetsmiljölagen anges att arbetsmiljön ska vara tillfredsställande med hänsyn till arbetets natur och den sociala och tekniska utvecklingen i samhället. Av lagens motiv framgår att arbetsmiljön ska förbättras i takt med de möjligheter utvecklingen ger. Samtidigt förutsätts, enligt förarbetena till lagen, att en avvägning sker vid tillämpningen när det gäller rimligheten av behövliga insatser. Det finns andra intressen eller behov som i vissa fall kan stå i strid med den hänsyn till arbetsmiljön som arbetsgivaren måste ta. För att avgöra vilka krav som kan ställas på en god arbetsmiljö måste därför en avvägning ske i varje enskilt fall mellan de motstridiga intressena. Av förarbetena till arbetsmiljölagen framgår att de insatser som krävs för förbättring av arbetsmiljön inte får vara orimliga i förhållande till de resultat som kan uppnås.

Efter en rimlighetsavvägning bedöms en ombyggnation av samtliga 18 hygienutrymmen i Nacka Seniorcenter Älta inte vara ett rimligt eller lämpligt alternativ, vare sig från tids- eller kostnadssynpunkt, eller ur humanitär och social aspekt. Till stöd för detta lyfts tre faktorer fram – olägenheter för de boende, höga ombyggnadskostnader och kort återstående tid för verksamheten i befintlig byggnad.

a) Olägenheter för de boende

De boende är äldre personer som har bedömts biståndsberättigade till en insats om särskilt boende för äldre enligt socialtjänstlagen. Det innebär att den boende har ett omfattande behov av tillsyn, omvårdnad och vård – som inte kan tillgodoses i det egna hemmet. En ombyggnad av bostäderna skulle medföra att de boende skulle vara tvungna att förflyttas till ett tillfälligt boende. Många av de boende skulle vid en sådan evakuering och återflytt utsättas för stor stress och otrygghet, som i sin tur skulle kunna leda till försämrat hälsotillstånd och i värsta fall dödsfall. Nacka kommun vill även lyfta fram att en evakuering skulle med stor sannolikhet innebära att de boende behöver placeras vid olika särskilda boenden för äldre under ombyggnationstiden. Detta skulle också medföra en potentiell försämring av personalens arbetsmiljö.

b) Höga ombyggnadskostnader

Att bygga om hygienutrymmen för att uppnå ett fritt arbetsutrymme på 0,8 meter vid toalettstolen medför väsentliga kostnader. Först och främst är det tveksamt huruvida det är möjligt att genomföra en sådan ombyggnad, eftersom det kan medföra att övriga utrymmen, såsom duschen, kan bli för trånga. För det fall att ombyggnation kan ske ger en mycket grov uppskattning att varje sådan åtgärd skulle uppgå till cirka 200 000 kronor. Troligen stannar inte kostnaden vid 18*200 000 kronor, då ingreppen skulle medföra behov av mer omfattande åtgärder i byggnadens avloppsstammar.

c) Återstående tid för verksamheten i befintlig byggnad

Inom en tidsperiod av cirka 4-5 år kommer verksamheten vid Nacka Seniorcenter Älta att lämna den aktuella byggnaden, då detaljplanen för Älta Centrum innehåller

ett nytt äldreboende som ska ersätta det nu aktuella. Detaljplaneprogram för Älta Centrum bifogas, se bilaga 2.

Med hänsyn till ovanstående faktorer bedömer Nacka kommun att kravet på 0,8 meters fritt arbetsutrymme som förutsätter en ombyggnation av samtliga hygienutrymmen är oskäligt. Nacka kommun anser – utifrån en rimlighetsavvägning – att de tidigare redovisade åtgärderna för att minimera riskerna för arbetsskada i form av utbildning i förflyttningsteknik, utarbetande av rutiner och egenkontroll är tillfyllest för att uppfylla Arbetsmiljöverkets krav. Nacka kommun anser således att kravet på 0,8 meters fritt arbetsutrymme kompenseras genom vidtagna åtgärder som redovisas ovan.

För det fall att Arbetsmiljöverket skulle göra bedömningen att ombyggnation är nödvändig anser Nacka kommun att tidpunkten då kravet senast ska vara uppfyllt är oskäligt. Med hänsyn till det omfattande ingrepp som en sådan ombyggnation skulle innebära behövs en längre tidsfrist. Härvid ska särskilt beaktas att det krävs en omfattande planering och framförhållning, dels utifrån de boendes behov och situation, dels den krävande tekniska ombyggnationen av samtliga hygienutrymmen.

På Nacka kommuns vägnar

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande
Nacka kommun

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Bilagor

1. Rutinbeskrivning
2. Detaljplaneprogram för Älta Centrum, daterat 2015-08-19

2017-01-17

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2017/32

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Rapport om försöksverksamhet med fjärrundervisning i modersmål

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Under läsåret 2016/2017 genomför Nacka kommun projektet *Fjärrundervisning* tillsammans med sex lärare på modersmålsenheten i Nacka kommun. Fjärrundervisning innebär att eleven sitter i ett klassrum på sin skola med en handledare som hjälper till med själva tekniken och läraren befinner sig på en annan plats och de två kommunicerar med varandra via dator.

Projektet syftar till att

- Hitta lämplig teknik för fjärrundervisning inom modersmål
- Bygga upp kompetens hos lärarna för att undervisa på distans
- Hitta organisatoriska former för fjärrundervisning på distans

Ärendet

Det finns ett behov av att effektivisera modersmålsundervisning och studiehandledning för eleverna i Nacka. Med ett ökat antal mottagande av nyanlända förväntas också behovet av modersmålsundervisning och studiehandledning på elevernas modersmål öka. Idag finns en verksamhet som bygger på att modersmålslärare reser mellan skolorna för att genomföra undervisning på plats. Om resandet begränsas skulle lärarna vinna tid som kunde användas till att utveckla undervisningen och ge eleverna mer undervisning. Lärarnas arbetsmiljö skulle sannolikt förbättras och en ökad digitalisering öka möjligheter att använda lärare från hela Sverige för t.ex. minoritetsspråk.

Från den 1 juli 2015 får fjärrundervisning genomföras inom modersmål och studiehandledning samt undervisning i moderna språk. Fjärrundervisning ska genomföras som interaktiv undervisning där lärare och elever är åtskilda i rum men inte i tid.

Fjärrundervisning får användas i moderna språk, modersmål och studiehandledning (5a kap skolförordningen och 4a kap. gymnasieförordningen). En handledare ska vara närvarande i den lokal där eleven befinner sig.

I början av höstterminen 2016 startade välfärd skola ett projekt som främst är inriktat på fjärrundervisning i modersmål. Sex lärare och 33 elever deltar i projektet som genomförs på Fisksätra Skola, Orminge skola, Eklidens skola och Samskolan. Själva fjärrundervisningen inleds i samband med vårterminen och pågår under våren 2017 och avslutas med en utvärderingsträff i Nacka Stadshus med alla elever och lärare som deltagit i projektet.

I projektet ingår att hitta lämpliga tekniska och organisatoriska lösningar samt att tillsammans med modersmållärarna bygga upp kompetens i fjärrundervisning.

Undertecknad Lisen Bolander är projektledare för arbetet. Det finns även styrgrupp som består av Einar Fransson, produktionsdirektör, Lars Ekelöv, IT-strateg, Graham Brodie, biträdande rektor för modersmålsenheten samt Per Gunnar Rosengren, utbildningsstrateg. Lärarna kommer vara fysiskt placerade i B-huset på Nacka gymnasium under projekttiden.

Projektet är främst ettårigt men en strategi behöver utvecklas för att modersmålsenheten och skolorna ska kunna arbeta vidare med fjärrundervisning under läsåret 2017/18. Det kan t.ex. handla om att projektet löper vidare i mer begränsad form eller att det förlängs, men det beror på vad utvärderingen visar.

Ekonomiska konsekvenser

I dag reser modersmållärare mycket på sin arbetstid och om restiden minskar bör läraren i stället kunna undervisa fler lektioner. Möjligheten för läraren är också att effektivisera sin undervisning där material kommuniceras ut till eleven och som sedan lätt kan modifieras och återanvändas genom att använda digitala plattformar som till exempel Learnify och G Suite for Education av läraren. Under läsåret 2016/17 har välfärd skola avsatt 700 000 kronor till projektet.

Konsekvenser för barn

Om restiden minskar för modersmållärare kan eleven få mer undervisningstid och på så sätt utveckla sina kunskaper i modersmål då läraren kan undervisa oberoende av tid och plats. Med fjärrundervisning kan kommunen anställa behöriga lärare i modersmål som inte bor i kommunens närområde. Genom distansutbildningen kan elever spridda över ett stort geografiskt område finna vänner på andra orter, vilket har betydelse både socialt och kulturellt.

Helena Ekwall
Chef Verksamhetsstöd Välfärd skola

Lisen Bolander
Projektledare Digital Kompetens

2017-03-07

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2016/567

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Rapporterade kränkningar till huvudmannen för Nackas kommunala skolor under höstterminen 2016

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens verksamhetsutskott noterar informationen till protokollet
- Valfärd skola ska arbeta vidare med att utveckla rutinen för kränkande behandling samt chefernas och personalens kännedom om kravet att anmäla

Sammanfattning

Rektorer och förskolechefer är skyldiga att se till att fall av kränkande behandling av barn och elever rapporteras till huvudmannen. Kommunstyrelsens verksamhetsutskott (KSVU) fattade beslut i december 2015 om hur rutinen för anmälningar av kränkande behandling ska se ut. En genomgång av de anmälningar som har gjorts visar att antalet anmälningar fortsätter att öka och att förskolor och skolor blir allt bättre på att följa rutinen att anmäla. Verksamhetsstödet bedömer dock att det ännu saknas anmälningar, dvs. att alla kränkningar inte rapporterats till huvudmannen och att arbetet bör utvecklas vidare.

Ärendet

KSVU fattade beslut den 15 december 2015 (KFKS 2015/786-003) om en rutin för att hantera kränkande behandling. Av den framgår bland annat att en sammanställning av kränkningarna till huvudmannen ska redovisas en gång per termin till kommunstyrelsens verksamhetsutskott. Anmälningarna ska lämnas till huvudmannen för att ge en bild av hur arbetet mot kränkande behandling bedrivs i alla huvudmannens verksamheter.

Personalen är skyldig att anmäla till rektor eller förskolechef om den känner till att kränkande behandling förekommer av barn eller elever. Rektor eller förskolechef ska i sin tur anmäla skyndsamt till huvudmannen som är skyldig att se till att ärendet också utreds skyndsamt (6 kap. 10 § skollagen (2010:800)). Detta gäller även trakasserier eller sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen. Huvudmannen har också ansvar för att hålla sig underrättad om anmälningarna mot kränkande behandling och se till att de åtgärder som ”skäligen kan krävas” vidtas.

Enligt Skolverkets allmänna råd om arbete mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) kan huvudmannen delegera utredningsansvaret till rektor, vilket har skett i Nacka. Delegationen finns i punkt 59 i kommunstyrelsens delegationsordning. Rektor kan välja att delegera själva anmälan till huvudman till någon annan i organisationen.

De allmänna råden anger också att alla kränkningar ska rapporteras och att rektor eller förskolechef inte ska värdera hur allvarlig kränkningen är. Om kränkningen även innefattar våld och hot enligt arbetsmiljölagen behöver även en anmälan göras enligt KIA-systemet¹.

Centralt för bedömningen av om den anmälda händelsen är en kränkning eller inte, är barnets eller elevens upplevelse. Upplevelsen är viktigare än om det gått att fastställa att det faktiskt skett en kränkning. Det spelar inte heller någon roll om det skett med avsikt eller ej. Kan utredningen inte konstatera att det skett en kränkning avslutas ärendet. Men oavsett om det är en upplevelse eller en faktisk händelse är förskolan eller skolan skyldig att anmäla kränkningen till huvudmannen, utreda den och åtgärda den.

Om en vårdnadshavare anmäler att en elev eller barn blivit utsatt för kränkning kan Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet pröva kränkningsfrågan i alla tre avseendena, dvs. anmälan till huvudman, åtgärder och utredning. En sådan prövning har dock ingen koppling till anmälan om kränkning till huvudman. Om de skulle konstateras att en kränkning skett men att den inte åtgärdats eller utretts, kan Barn- och elevombudet kräva vite av den aktuella huvudmannen.

Nedan följer en sammanställning av de anmälningar som gjorts till Valfärd skola under höstterminen 2016. Under hösten 2016 använde skolor och förskolor den rapporteringsrutin som infördes i maj 2016 för anmälan via webben med personuppgifter med dubbel kryptering.

Om redovisningen

De anmälningar som görs är känsliga beroende av händelsernas karaktär men också med hänsyn till de inblandade. Det är viktigt att de inblandade inte ska kunna identifieras via denna redovisning eftersom det bedöms att det skulle vara till men för dem. Därför redovisas bara händelserna med avseende på antal per enhet och händelsernas karaktär på ett mycket övergripande sätt så att det inte går att koppla specifika händelser till enheter och elever.

Höstterminen 2016

Under höstterminen 2015 anmälde tio skolor 43 fall av kränkningar till huvudmannen enligt den rutin som fastställts när ansvaret för rutinen fanns hos utbildningsnämnden. Under vårterminen 2016 hade antalet ökat till 129 anmälningar från 21 enheter varav två förskolor.

---

¹ KIA är ett rapporteringssystem för tillbud, arbetsskador, riskobservationer och säkerhetsincidenter som Nacka kommun tagit fram.

Höstterminen 2016 har antalet anmälningar dubblerats och 274 anmälningar har kommit in. (Se tabell nedan. Enheterna redovisas i alfabetisk ordning).

Enhetsnamn - grundskolor ²	Antal anmälningar	Skolans elevantal	Relation kränkningar /elevantal
Björknäs/Centrum ³	33	1137	0,03
Boo Gård	20	526	0,03
Ekliden	1	786	0,001
Ektorps skola	1	419	0,002
Fisksätraskolan	0	133	0
Igelboda skola	3	410	0,007
Järla skola	24	707	0,03
Myrsjöskolan	30	1209	0,02
Neglinge skola	0	313	0
Orminge skola	0	494	0
Samskolan	13	683	0,02
Saltsjö-Duvnäs	7	419	0,02
Sickla skola	76	512	0,14
Sigfridsborgsskolan	17	625	0,03
Skuru skola	18	692	0,03
Stavsborgsskolan	5	475	0,01
Sågtorpsskolan	8	524	0,01
Vilans skola	17	253	0,03
Älta skola	1	558	0,001
Totalt	274	10 895	0,03

Det finns även tre kommunala gymnasieskolor med totalt 2600 elever, samt 38 förskolor med totalt 3014 barn men där det inte inkommit några anmälningar under höstterminen.

Anmälningar gäller kränkningar av varierande slag där elever utsätter varandra. Bland de anmälda kränkningarna är verbala kränkningar vanligast men det förekommer även fysiska kränkningar och våld. Kränkningar av sexuell karaktär har rapporterats i något fall samt utfrysning. I något fall har även kränkningar via sociala medier anmälts.

² I redovisningen förekommer enbart namn på grundskolor eftersom inga anmälningar från förskolor eller gymnasieskolor inkommit.

³ Här avses Centrumskolan dvs. den särskilda undervisningsgrupp som ingår i Björknässkolan.

Noterbart är att tre grundskolor inte alls anmält kränkningar under höstterminen 2016. Ingen kommunal förskola eller gymnasieskola anmälde heller någon kränkning under höstterminen.

Under höstterminen 2016 ökade antalet anmälningar tydligt. Eftersom anmälningarna nu sker med namn i klartext har det blivit tydligt att elever med olika neuropsykiatriska funktionshinder förekommer återkommande som utsatta eller som kränker andra elever. Tidigare var anmälningarna avidentifierade men nu är det alltså möjligt för huvudmannen att följa identiteten på de som utsätter och blir utsatta.

Under hösten har Sickla skola gjort flest anmälningar medan antalet anmälningar från Björknässkolan ökat jämfört med föregående år. Relationen mellan antal elever och kränkingsanmälningar anger att det är få kränkingsanmälningar per elev samt att antalet anmälningar ligger ungefär inom samma spann – mellan 0,01 och 0,03.

Välfärd skolas bedömning

Under höstterminen har verksamhetsstödet arbetat vidare med att utveckla formerna för att anmäla och för att upplysa skolorna om hur lagstiftningen ser ut på området och hur Barn- och elevombudet och Skolinspektionen har bedömt kränkingsärenden. Alla rektorer, förskolechefer och biträdande rektorer har bjudits in till möten i början av höstterminen med information om rutinen för att anmäla kränkningar till huvudmannen och arbetet mot kränkande behandling.

Det är svårt att bedöma om antalet anmälningar om kränkande behandling speglar antalet faktiska kränkningar ute på skolorna. Med tanke på att antalet barn och elever i de kommunala förskolorna och skolorna överstiger 16 000 och alla enheter inte har anmält, är det svårt att göra en annan bedömning än att det saknas anmälningar. Vad den verkliga siffran borde uppgå till är däremot omöjligt att veta. Antalet anmälningar fördubblades under höstterminen, vilket beror på att skolor och förskolor fått bättre kännedom om kravet på att anmäla.

Förskolor och skolor lägger mycket arbete på det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och likabehandling och att barn och elever därför är trygga i mycket hög grad. Av årets kundundersökning framgår att eleverna känner sig trygga i skolan. I årskurs 8 har 90 procent av eleverna angett att de är trygga. Föräldrar med barn i förskolan har också angett att deras barn är trygga - 96 procent. Värdena på dessa frågor har varit höga i Nackas kommunala skolor under de tre senaste åren. I Nackas kommunala gymnasieskolor har också eleverna angett att de känner sig trygga. 2016 svarade eleverna på YBC att 92 procent känner sig trygga och på Nacka gymnasium 94 procent. Notera att frågorna i kundundersökningen inte ställs till alla elever och föräldrar utan till vissa årskurser.

De likabehandlingsplaner som lämnats in till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet i samband med de anmälningar som avgjorts av myndigheterna har inte i något fall kritiserats.

Det är ett tecken på att det förebyggande arbetet mot kränkande behandling håller en god nivå. Däremot har Nacka kommun och skolorna fått kritik och förelägganden av Barn- och elevombudet alternativt Skolinspektionen i några fall för att man inte anmält kränkningar till huvudman eller genomfört tillräckligt omfattande utredningar. Det har också riktats kritik för att kränkningar mot elever inte har utretts tillräckligt fort.

Trots att antalet anmälningar ökar bedömer Valfärd skola att barn och elever till största delen är trygga i verksamheterna. Arbetet för att motverka kränkande behandling bör dock utvecklas vidare både på enheterna och från verksamhetsstödet sida och verksamhetsstödet behöver även fortsätta upplysa om skyldigheten att anmäla.

Ekonomiska konsekvenser

Uppgiften att anmäla till huvudmannen följer av 6 kap. 10 § skollagen (2010:800) samt Skolverkets allmänna råd om arbetet mot kränkande behandling. Valfärd skola har bekostat en webblösning för anmälningar till huvudmannen för 80 000 kronor. Arbetet att motverka kränkande behandling ingår i produktionens och skolors och förskolors arbetsuppgifter och finansieras med skolpengen. Skolorna anser dock att det är administrativt betungande.

Konsekvenser för barn

Det är viktigt att skolor och förskolor rapporterar kränkande behandling så att nämnden för skolan får en god bild av situationen vad gäller kränkningar. Att skolor och förskolor rapporterar kränkningar till huvudmannen ska enligt skollagen bidra till att huvudmannen kan bedöma barns och elevers trygghet i skolan.

Helena Ekwall
Enhetschef
Verksamhetsstödet Valfärd skola

Per Gunnar Rosengren
Utbildningsstrateg

2017-01-11

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2016/1133

Kommunstyrelsen

Utbildning om klimatsmart mat för bespisningspersonal

Motion den 12 december 2016 av Sidney Holm (MP)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige noterar att intentionerna bakom förslaget i motionen redan är uppfyllda genom det systematiska arbetet med fortbildning och nätverkande som pågår i Valfärd skolas och Valfärds samhällsservices bespisningar. Motionen är med detta färdigbehandlad.

Sammanfattning

I motionen anför Sidney Holm (MP) att arbetet för att nå kommunens lokala miljömål även bedrivs i bespisningsköken. Genom att arbeta med vegetarisk/vegansk matlagning, ekologiska livsmedel och mot matsvinn menar Sidney Holm att klimatavtrycket reduceras avsevärt. Motionären pekar på att det finns framgångsrika exempel på hur andra kommuner har arbetat med bespisningsköken och uppnått goda miljö- och klimatresultat.

Vidare föreslår motionären kommunen ska ge bespisningspersonal möjlighet att utbilda sig i klimatsmart matlagning-genom fortbildning, intressanta föreläsningar och seminarier. Av Valfärd skolas och Valfärd samhällsservices redovisning framgår att det redan pågår ett arbete med att löpande vidareutbilda och inspirera personalen i bespisningarna. Intentionerna bakom förslaget i motionen bedöms därför redan vara uppfyllda.

Förslagen i motionen

Motionären föreslår att:

- Nacka kommun erbjuder möjlighet till fortbildning i klimatsmart mat på det sätt som kommunens tjänstepersoner tycker är lämpligast

Utredning och bedömning

Välfärd skola

Inom Nackas kommunala förskolor, grundskolor, och gymnasieskolor serveras 20 000 portioner varje dag. Nästan alla förskolor och skolor har egna tillagningskök och lagar mat i egen regi. Välfärd skola följer Livsmedelverkets råd och enligt den ska måltiden vara god, säker, trivsamt, hållbar och integrerad i verksamheten. Skollagen ställer också krav på att måltiderna ska vara näringsriktiga och det är rektors och förskolechefens ansvar att se till att lagen efterlevs. De ansvarar också för kökspersonalens fortbildning.

Som stöd för skollledning och kökspersonal har Välfärd skola arbetat fram ett gemensamt vägledningsdokument "Hållbara måltider". I den påvisar vi att vi strävar efter:

- ha ändamålsenliga tillagningskök som drivs i egen regi
- välja rotfrukter, grönsaker och frukter efter säsong
- ersätta en del av köttet med baljväxter i till exempel köttfärsås och färsbiffar
- servera potatis, pasta, matvete, bulgur, quinoa och linser oftare än ris
- hålla nere mängden kött och öka mängden vegetabilier, samt välja kött som belastar miljön så lite som möjligt
- minska matsvinnet, sortera ut matavfall samt källsortera
- öka andelen ekologiska livsmedel och sträva mot minst 50 procent
- andelen hållbara livsmedel ska öka både i upphandlingsavtalen och därmed även i inköpen
- variera fisksorterna och välja fisk som uppfyller kriterierna för MSC- eller kravmärkt
- miljöstyrningsrådets baskrav för djurskydd och miljö ska användas vid livsmedelsupphandlingen.

Personalen ska känna till denna vägledning samt ha adekvat kompetens och erbjudas vidare kompetensutveckling av sin chef. Viss fortbildning kan samordnas mellan förskolor och skolor. En kostekonom är upphandlad för Nacka kommun och finns som konsult att tillgå som stöd för huvudman, rektor, förskolechef och kökspersonal. Om det finns behov hjälper Välfärd skola centralt till att samordna viss fortbildning som till exempel kurs i livsmedelshygien eller föreläsning om giftfrihet. Det finns önskemål om att samordna en föreläsning om klimatsmart matlagning vilket Välfärd skola redan har börjat att diskutera och planera tillsammans med upphandlad kostekonom.

Välfärd skola driver sedan tre år tillbaka ett nätverk för alla köksansvariga. Där träffas man och diskuterar olika aktuella och viktiga frågor samt ger varandra tips och inspiration för att utveckla och förbättra skolornas och förskolornas mat.

Välfärd samhällsservice

Välfärd samhällsservice har utbildad måltidspersonal inom Nacka seniorcenter. I övriga verksamheter sker beredning och tillagning av mat tillsammans med kunderna som en del av verksamheten. Personal inom produktionsområdet uppmuntras att vidareutbilda sig inom sina kompetensområden och det finns inga hinder för personal att gå kurser inom exempelvis klimatsmart mat. Det är svårt att hitta kurser med inriktning på klimatsmart mat och Välfärd samhällsservice har inte möjlighet att själv arrangera sådana kurser utan är beroende av utbildningar anordnade av andra aktörer.

En stor miljöbelastning från mat i samhället är matsvinnet, det är något som personalen ständigt arbetar med att undvika av både miljömässiga och ekonomiska skäl. Inom många verksamheter väljer man allt oftare exempelvis kyckling och fisk i högre grad än nötkött. Vegetariska och veganska alternativ erbjuds om kunderna efterfrågar sådan mat, utgångspunkten är alltid kundens rätt att välja.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Barn och elever inom Välfärd skolas verksamheter blir varje dag serverad mat som är god, säker, trivsamt, hållbar och integrerad i verksamheten.

Bilaga

Motion, ” Utbildning om klimatsmart mat för bespisningspersonal”

Helena Ekwall
Enhetschef
Välfärd Skolas verksamhetsstöd

Henrik Feldhusen
Biträdande produktionsdirektör
Välfärd samhällsservice

Motion till Nacka kommunfullmäktige 12 december 2016

Sidney Holm

Miljöpartiet de gröna

(Vidare-)utbildning i klimatsmart mat för Nackas bespisningspersonal

Arbetet för att nå våra lokala miljömål bedrivs även i bespisningsköken och Nacka har här möjlighet att vara ledande: olika livsmedel har nämligen olika klimatpåverkan¹ och genom att synliggöra och arbeta med detta kan vi tillsammans göra skillnad.

Genom att arbeta med vegetarisk/vegansk matlagning, ekologiska livsmedel och mot matsvinn reducerar vi vårt klimatavtryck avsevärt. Det finns framgångsrika exempel på hur andra kommuner har arbetat med bespisningsköken och uppnått goda miljö- och klimatresultat.²

Miljöpartiet vill ge Nackas bespisningspersonal möjlighet att utbilda sig i klimatsmart matlagning. Detta skulle även kunna locka fler engagerade kockar till Nacka, något vi behöver särskilt mot bakgrund av att Nacka växer. Fortbildning, intressanta föreläsningar och seminarier är exempel på investeringar i personalen som gör ett yrke mer attraktivt och kan ge enskilda arbetstagare möjlighet att använda nya verktyg och kunskaper inom sitt yrkesområde. Utbildning kunde exempelvis ske i form av stipendier som enskilda arbetstagare kunde söka, föreläsningsseminarier eller olika kurser.

Mot bakgrund av detta föreslår Miljöpartiet att:

- Nacka kommun erbjuder möjlighet till fortbildning i klimatsmart mat på det sätt som kommunens tjänstepersoner tycker är lämpligast

-----
Sidney Holm, MP

---

¹ Se exempelvis Stockholms stads information kring detta <http://www.stockholm.se/ByggBo/Leva-Miljovanligt/Det-smarta-koket/Livsmedels-klimatpaverkan/>

² Se t.ex. <http://www.sodertalje.se/Stad-miljo--boende/Miljo--halsa/Det-har-gor-kommunen/Sodertalje-serverar-hallbar-mat/> samt <http://www.krav.se/vellinge-en-framgangssaga>